

# אבן בזהב

מסכת ברכות - שבת

## חזרה ושינון

על: ברכות סב. - שבת יד.

הכנה למבחן מספר 5  
של עמוד היזמי 'דרשו'

גמרא כלשונה סדורה ומעוצבת  
עם

פירוש קצר ע"פ רש"י ועוד,  
על המילים הטעונות ביאור

# מבוא

## יש סדר לגמרא

התעוררנו בסייעתא דשמיא להיות לעזר ולהועיל ללומדי הגמרא די בכל אתר ואתר, אשר חפצה נפשם לקיים את דברי הגמרא בקידושין (ה, א) על הפסוק: "ושננתם" – שיהיו דברי תורה מחודדין בפיד, שאם ישאלך אדם דבר – אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד.

זהו סידור דברי הגמרא בסדר ועיצוב ייחודי, המועיל הרבה לשינון זכירת דברי הגמרא.

באמת אמרו: יש סדר למשנה, ועל משקל זה אפשר לומר שבזדאי ובזודאי יש סדר לגמרא. כי הרואה יראה איך סוגיות הגמרא מסודרות ובנויות יפה לתלפיות; ויוכל לאסוף בדעתו את כל הפרטים, שיהיו הדברים מונחים בקופסא.

נוסף על עיצוב הגמרא, הוספנו פירוש קצר למילים שאינן שכיחות או מובנות כל כך, כדי שיוכלו להיזכר או לבדוק האם יודעים את פירושו של דברים.

התחלנו כעת בס"ד את מסכת שבת, והדפים יופיעו בעזהש"ית בל"ג לפי סדר התקדמות מסלול היעמוד היומ"י של ידרשו.

המעוניין לקבל את העלון באופן קבוע חודשי, וכן להארות והערות – יפנו לכתובת המכון. תקוותנו לה' שייצליח חפצו בידינו, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי התורה.

בברכת התורה

מכון אבן בוחן

EVENBOCHAN1@GMAIL.COM

קושיא נוספת: ותו, רבא ביממא הוה אזיל עד מילי; ובליליא אמר ליה לשמעיה: פנו לי דוכתא ברחובה דמתא.

קושיא נוספת: וכן אמר ליה רבי זירא לשמעיה: חזי מאן דאיכא אחורי בית חבריא, דבעינא למפני!

תירוץ: לא תימא 'במקום', אלא אימא כדרך שנפנה ביום.

תירוץ נוסף: רב אשי אמר: אפילו תימא 'במקום' - לא נצרכה אלא לקרן זוית.

**גופא**: אמר רב יהודה אמר רב: לעולם ינהיג אדם את עצמו שחרית וערבית, כדי שלא יהא צריך להתרחק.

**תניא נמי הכי**: בן עזאי אומר: השכם וצא, הערב וצא, כדי שלא תתרחק. משמשי ושב, ואל תשב ותמשמש; שכל היושב וממשמש, אפילו עושין כשפים באספמיה - באין עליו.

ואי אנשי ויתבי ואחר כך משמש, מאי תקנתיה?

• כי קאי לימא הכי: לא לי לא ליה, לא תחיים ולא תחתים<sup>ו</sup>, לא הני ולא מהני, לא חרשי דחרשא ולא חרשי דחרשתא<sup>ז</sup>. **שב ע"ב**

**תניא**: בן עזאי אומר: על כל משכב שכב - חוץ מן הקרקע. על כל מושב שב - חוץ מן הקורה.

**אמר שמואל**: שינה בעמוד השחר - כאסטמא לפרזלא<sup>ח</sup>, יציאה בעמוד השחר - כאסטמא לפרזלא.

**בר קפרא** הוה מזבן מילי בדינרי:

- עד דכפנת<sup>ט</sup> - אכול, עד דצחית<sup>י</sup> - שתי,
- עד דרתחא קדרך - שפוך<sup>יא</sup>.
- קרנא קריא ברומי<sup>יב</sup> - בר מזבין תאני, תאני דאבוך זבין<sup>יג</sup>!

**אמר להו אבבי לרבנן**: כי עייליתו בשבילי דמחוזא למיפק ביה בחקלא - לא תחזו לא להך גיסא ולא להך גיסא, דלמא יתבי נשי ולא אורח ארעא לאסתכולי בהו.

שולחן: **רב ספרא** על לבית הכסא. אתא **רבי אבא** נחר ליה אבבא, **אמר ליה**: ליעול מר!

בתר דנפק, **אמר ליה**: עד השתא לא עיילת לשעיר, וגמרת לך מילי דשעיר<sup>יד</sup>? לאו הכי **תנן**: מדורה היתה שם, ובית הכסא של כבוד. וזה היה כבודו: מצאו נעול - בידוע שיש שם אדם, מצאו פתוח - בידוע שאין שם אדם. אלמא, לאו אורח ארעא הוא!

**והוא סבר**: מסוכן הוא, **דתניא**: **רבן שמעון בן גמליאל אומר**: עמוד החוזר - מביא את האדם לידי הדרוקן<sup>טו</sup>. סילון החוזר - מביא את האדם לידי ירקון<sup>טז</sup>.

שולחן **נוספת**: **רבי אלעזר** על לבית הכסא, אתא ההוא רומאה דחקיה, קם **רבי אלעזר** ונפק. אתא דרקונא<sup>טז</sup> שמטיה לכרכשיה<sup>טז</sup>. קרי עליה **רבי אלעזר**: "אתן ארם תולתין", אל תקרי "ארם", אלא 'אדם'.

"ואמר להרגך תולס עליך". "ואמר"? "ואמרתי" מיבעי ליה! "תולס"? "וחסתי" מיבעי ליה!

**אמר רבי אלעזר**: אמר לו דוד לשאול: מן התורה - בן הריגה אתה, שהרי רודף אתה, והתורה אמרה: 'בא להרגך השכם להרגו'. אלא צניעות שהיתה בך - היא חסה עליך.

ומאי היא? דכתבי: "ויבא אל גדרות הצאן על הדרך ושם מערה, ויבא שאול להסך את רגליו". **תנא**: גדר לפניו מן גדר, ומערה לפניו ממערה. "להסך" - **אמר רבי אלעזר**: מלמד שסכך עצמו כסוכה.

"ויקם דוד ויכרת את כנף המעייל אשר לשאול בלטי". **אמר רבי יוסי ברבי חנינא**: כל המבזה את הבגדים - סוף אינו נהנה מהם, שנאמר: "זהמלך דוד זקן בא בימים, ויכסוהו בבגדים ולא יזם לו".

**תניא**: **אמר רבי עקיבא**: פעם אחת נכנסתי אחר **רבי יהושע** לבית הכסא, ולמדתי ממנו שלשה דברים:

- (א) למדתי שאין נפנין מזרח ומערב, אלא צפון ודרום.
- (ב) ולמדתי שאין נפרעין מעומד, אלא מיושב.
- (ג) ולמדתי שאין מקנחין בימין, אלא בשמאל.

**אמר ליה בן עזאי**: עד כאן העזת פנים ברבך?! **אמר ליה**: תורה היא, וללמוד אני צריך.

**תניא**: **בן עזאי אומר**: פעם אחת נכנסתי אחר **רבי עקיבא** לבית הכסא, ולמדתי ממנו שלשה דברים:

- (א) למדתי שאין נפנין מזרח ומערב, אלא צפון ודרום.
- (ב) ולמדתי שאין נפרעין מעומד, אלא מיושב.
- (ג) ולמדתי שאין מקנחין בימין, אלא בשמאל.

**אמר לו רבי יהודה**: עד כאן העזת פניך ברבך?! **אמר לו**: תורה היא, וללמוד אני צריך.

**רב כהנא** על גנא תותיה פורייה<sup>יז</sup> **דרב**. שמעיה דשח ושחק ועשה צרכיו<sup>יח</sup>, **אמר ליה**: דמי פומיה דאבא כדלא שריף<sup>יח</sup> תבשילא! **אמר לו**: **כהנא**, הכא את? פוק, דלאו ארח ארעא. **אמר לו**: תורה היא וללמוד אני צריך.

מפני מה אין מקנחין בימין אלא בשמאל?

- א. **אמר רבא**: מפני שהתורה ניתנה בימין, שנאמר: "מימינו אש רת למו".
- ב. **רבה בר בר חנה אמר**: מפני שהיא קרובה לפה.
- ג. **ורבי שמעון בן לקיש אמר**: מפני שקושר בה תפילין.
- ד. **רב נחמן בר יצחק אמר**: מפני שמראה בה טעמי תורה.

**כתנאי**:

- א. **רבי אליעזר אומר**: מפני שאוכל בה.
- ב. **רבי יהושע אומר**: מפני שכותב בה.
- ג. **רבי עקיבא אומר**: מפני שמראה בה טעמי תורה.

**אמר רבי תנחום בר חנילאי**: כל הצנוע בבית הכסא - נצול משלשה דברים: מן הנחשים, ומן העקרבים, ומן המזיקין.

**ויש אומרים**: אף חלומותיו מיושבים עליו.

שולחן: ההוא בית הכסא דהוה בטבריא, כי הוה עיילי ביה בי תרי, אפילו ביממא מתזקי. **רבי אמר ורבי אסי** הוה עיילי ביה חד וחד לחודיה, ולא מתזקי.

**אמרי להו רבנן**: לא מסתפיתו?! **אמרי להו**: אנן קבלה גמירינן:

- קבלה דבית הכסא - צניעותא ושתיקותא,
- קבלה דיסורי - שתיקותא ומבעי רחמי.

שולחן **נוספת**: **אביי**, מרביא ליה אמיה אמרא<sup>יט</sup>, למיעל בהדיה לבית הכסא. ולרביא ליה גדיא! שעירי בשעיר מיחלף<sup>יט</sup>.

שולחן **נוספת**: **רבא**, מקמי דהוי רישא - מקרקשא ליה בת **רב חסדא** אמגוזא בלקנא<sup>יט</sup>. בתר דמלך - עבדא ליה כוותא<sup>יט</sup>, ומנחא ליה ידא ארישיה.

א. **אמר עולא**: אחורי הגדר - נפנה מיד; ובבקעה - כל זמן שמתעטש ואין חברו שומע.

ב. **איסי בר נתן מתני הכי**: אחורי הגדר - כל זמן שמתעטש ואין חברו שומע; ובבקעה - כל זמן שאין חברו רואהו.

**מיתיבי**: יוצאין מפתח בית הבד, ונפנין לאחורי הגדר, והן טהורין!

• בטהרות הקלו.

**תא שמע**: כמה ירחקו ויהיו טהורין? כדי שיהא רואהו!

• שאני אוכלי טהרות, דאקילו בהו רבנן.

• **רב אשי אמר**: מאי כל זמן שאין חברו רואה **דקאמר איסי בר נתן**? כל זמן שאין חברו רואה את פרועו, אבל לדידיה חזי ליה.

שולחן: ההוא ספדנא דנחית קמיה **דרב נחמן**, אמר: האי צנוע באורחותיו הוה. **אמר לו רב נחמן**: את עיילת בהדיה לבית הכסא, וידעת אי צנוע אי לא? **דתניא**: אין קורין צנוע - אלא למי שצנוע בבית הכסא.

שאלה ותשובה: **רב נחמן**, מאי נפקא ליה מיניה?

• משום **דתניא**: כשם שנפרעין מן המתים - כך נפרעין מן הספדינן, ומן העונין אחריהן.

**תנו רבנן**: איזהו צנוע? זה הנפנה בלילה במקום שנפנה ביום.

קושיא: איני?! **והאמר רב יהודה אמר רב**: לעולם ינהיג<sup>יט</sup> אדם את עצמו שחרית וערבית, כדי שלא יהא צריך להתרחק!

גנא - שכן מחת מטחו. צרכיו - תשמיש. שריף - צנע. מרביא... אמרא - מגדלת לו שה. שעיר - שד של בית הכסא דומה לשעיר. מקרקשא - מקשקשת לו אשמו. אמגוזא בלקנא - כספל של נחשת שנמנה בו אגוז. כוותא - חלון. ינהיג - יספוט. משמש - נצרוך או צניקס לפתוח הנקבים. לא תחיים ולא תחתים - שמות כשפים הם. לא חרשי - לא כשפים של מכשפים, ולא של מכשפות. כאסטמא לפרזלא - כמו יציפי פלדה לנחל. כפנת - רעב. צחית - נמא. עד דרתחא - כשאתה צריך לנקבין, אל תשהא אותם. קרינא - כשנשמע קול קין, שהוא סימן שיש צניקס לתלמי; בר - בן של מוכר תלמי - מוכר תלמי אביו, אף שאין האב צניע. שעיר - הרומיים אינם נעשים בנהכ"ס. הדרוקן - חולי הננפח הנטון. ירקון - מחלת הכבד. דרקונא - נחש. שטמיה לכרכשיה - שמת את פי הטבעת.

## גמרא סדורה ומעוצבת לחזרה ושינון

יכול כל הברכות כולן תהא להן תהלה אחת: תלמוד לומר: "ומירומם על כל ברכה ותהלה" - על כל ברכה וברכה, תן לו תהלה.

### התקינו שיהא אדם שואל בשלום חברו וכו'.

מאי ואומר? וכי תימא: בעז מדעתיה דנפשיה קאמר - תא שמע: "ה' עמך גבור הוליל". וכי תימא: מלאך הוא דקאמר ליה לגדעון - תא שמע: "אל תבוז כי וקנה אמך". ואומר: "עת לעשות לה' הפרו תורתך".

**אמר רבא:** האי קרא מרישיה לסיפיה מדריש, מסיפיה לרישיה מדריש:

- מרישיה לסיפיה מדריש: "עת לעשות לה'", מאי טעם? משום "הפרו תורתך".
- מסיפיה לרישיה מדריש: "הפרו תורתך", מאי טעמא? משום "עת לעשות לה'".

### תניא: הלל הזקן אומר:

- בשעת המכניסין - פזר, בשעת המפזרים - כנס.
- ואם ראית דור שהתורה חביבה עליו - פזר, שנאמר: "יש מפזר ונוסף עוד".
- ואם ראית דור שאין התורה חביבה עליו - כנס, שנאמר: "עת לעשות לה' הפרו תורתך".

**(א) דרש בר קפרא:** זלת - קבוץ קנה מינה. באתר דלית גבר - תמן הוי גבר.  
 • **אמר אבבי:** שמע מינה: באתר דאית גבר - תמן לא תהוי גבר.  
 • פשיטא! לא נצרכה אלא בששניהם שוין.

**(ב) דרש בר קפרא:** איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה? בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחתך.

• **אמר רבא:** אפילו לדבר עבירה.  
**(ג) דרש בר קפרא:** לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה.  
 • מה היא? **אמר רב חסדא:** מחטא דתלמיותא.

**(א) תניא: רבי אומר:** לעולם אל ירבה אדם רעים בתוך ביתו, שנאמר: "איש רעים להתרועעו".

**(ב) תניא: רבי אומר:** אל ימנה אדם אפטרופוס בתוך ביתו, שאלמלי לא מינה פוטיפר את יוסף אפטרופוס בתוך ביתו - לא בא לאותו דבר.

**(ג) תניא: רבי אומר:** למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה? לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה - יזיר עצמו מן היין.

**אמר חזקיה בריה דרבי פרנץ אמר רבי יוחנן:** למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת תרומות ומעשרות? לומר לך: כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותן לכהן - סוף נצרך לכהן על ידי אשתו, שנאמר: "ואיש את קרשיו לוי יהיו", וסמיך ליה: "איש איש כי תשטה אשתו", וכתבי: "הביא האיש את אשתו" וגו'. ולא עוד, אלא סוף שנצרך להן, שנאמר: "איש את קרשיו לוי יהיו".

**אמר רב נחמן בר יצחק:** ואם נתנן - סוף מתעשר, שנאמר: "איש אשר יתן לכהן לוי יהיה" - לוי יהיה ממון הרבה.

**אמר רב הונא בר ברכיה משום רבי אלעזר הקפר:** כל המשתף שם שמים בצערו - כופלין לו פרנסתו, שנאמר: "יהיה שדי בצריך, וכסף תועפות לך".

**רבי שמואל בר נחמני אמר:** פרנסתו מעופפת לו כצפור, שנאמר: "וכסף תועפות לך".

**אמר רבי טבי אמר רבי יאשיה:** כל המרפה עצמו מדברי תורה - אין בו כח לעמוד ביום צרה, שנאמר: "התרפית, ביום צרה צר לכהן".

**אמר רב אמי בר מתנה אמר שמואל:** ואפילו מצוה אחת, שנאמר: "התרפית" - מכל מקום.

**שבת: אמר רב ספרא: רבי אבהו הוה משתעי:** כשירד חנינא בן אחי רבי יהושע לגולה, היה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה לארץ. שגרו אחריו שני תלמידי חכמים: **רבי יוסי בן כיפר, וכן בנו של זכריה בן קבוטל.** כיון שראה אותם, **אמר להם:** למה באתם? **אמרו ליה:** ללמוד תורה באנו. הכריז עליהם: אנשים הללו גדולי הדור הם, ואבותיהם שמשו בבית המקדש; כאותה ששנינו: **זכריה בן קבוטל אומר:** הרבה פעמים קריתי לפניו בספר דניאל.

"אם ה' הסיתך בי ירוץ מנודה". **אמר רבי אלעזר:** אמר ליה הקדוש ברוך הוא לדוד: מסית קרית לך? הרי אני מכשילך בדבר שאפילו תינקות של בית רבן יודעים אותו, דכתיב: "כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם, ונתנו איש כפר נפשו" וגו'. מיד: "ויעמד שטן על ישראל", וכתבי: "ויסת את דוד בהם לאמר לך מנה את ישראל". וכיון דמנייהו לא שקל מינייהו כופר; דכתיב: "יתן ה' דבר בישראל מהבקר ועד עת מועד".

מאי "עת מועד"?

**א. אמר שמואל סבא חתניה דרבי חנינא משמיה דרבי חנינא:** משעת שחיתת התמיד עד שעת זריקתו.

**ב. רבי יוחנן אמר:** עד חצות ממש.

"ויאמר למלאך המשוזית בעם רב". **אמר רבי אלעזר:** אמר ליה הקדוש ברוך הוא למלאך: טול לי רב שבהם, שיש בו ליפרע מהם כמה חובות. באותה שעה מת אבישי בן צרויה, ששקול כרובה של סנהדרין.

"וכהשוזית ראה ה' וינחם". מאי ראה?

**א. אמר רב:** ראה יעקב אבינו, דכתיב: "ויאמר יעקב כאשר ראם".

**ב. ושמואל אמר:** אפרו של יצחק, ראה, שנאמר: "אלהים יראה לו השה".

**ג. רבי יצחק נפחא אמר:** כסף כפורים ראה, שנאמר: "ולקחת את כסף הכפורים מאת בני ישראל" וגו'.

**ד. רבי יוחנן אמר:** בית המקדש ראה, דכתיב: "בהר ה' יראה".

**פליגי בה רבי יעקב בר אידי ורבי שמואל בר נחמני.**

**א. חד אמר:** כסף הכפורים ראה.

**ב. וחד אמר:** בית המקדש ראה.

ומסתברא כמאן דאמר בית המקדש ראה, שנאמר: "אשר יאמר היום בהר ה' יראה".

**לא יכנס אדם להר הבית במקלו כו'.** מאי קפנדריא?

**א. אמר רבא:** קפנדריא כשמה.

**ב. ורב חנא בר אדא משמיה דרב סמא בריה דרב מרי אמר:** כמאן דאמר אינש: אדמקיפנא אדרי - איעול בהא.

**(א) אמר רב נחמן אמר רבה בר אבהו:** הנכנס לבית הכנסת על מנת שלא לעשותו קפנדריא - מותר לעשותו קפנדריא.

**(ב) רבי אבהו אמר:** אם היה שביל מעיקרו - מותר.

**(ג) אמר רבי חלבו אמר רב הונא:** הנכנס לבית הכנסת להתפלל - מותר לעשותו קפנדריא, שנאמר: "ובבא עם הארץ לפני ה' במועדים" וגו'.

### ורקיקה מקל וחומר.

**אמר רב ביבי אמר רבי יהושע בן לוי:** כל הרוקק בהר הבית בזמן הזה - כאילו רוקק בבת עינו, שנאמר: "והיו עיני ולבי שם כל הימים".

**אמר רבא:** רקיקה בבית הכנסת - שריא, מידי דהוה אמןעל. מה מנעל - בהר הבית - אסור, בבית הכנסת - מותר; אף רקיקה - בהר הבית הוא דאסור, בבית הכנסת - שרי.

**אמר ליה רב פפא לרבא, ואמרי לה רבינא לרבא, ואמרי לה רב אדא בר מתנא לרבא:** אדיליף ממנעל, נילף מקפנדריא!

**תניא:** אמר ליה: תנא יליף ממנעל, ואת אמרת מקפנדריא? מאי היא?

**דתניא:** לא יכנס אדם להר הבית לא במקלו שבידו, ולא במנעלו שברגלו, ולא במעונו הצרורים לו בסדינו, ובפונדתו מופשלת לאחוריו. ולא יעשנה קפנדריא.

**א.** ורקיקה מקל וחומר ממנעל: ומה מנעל שאין בו דרך בזיון - אמרה תורה: "של נעליך מעל רגליך", רקיקה שהיא דרך בזיון - לא כל שכן?

**ב. רבי יוסי בר יהודה אומר:** אינו צריך, הרי הוא אומר: "כי אין לבוא אל שער הכלך בלבוש שק". והלא דברים קל וחומר: ומה שק שאינו מאוס לפני בשר ודם - כך; רקיקה שהיא מאוסה, לפני מלך מלכי המלכים - לא כל שכן?

**יישוב התמיה:** אמר ליה: **אנא הכי קאמינא:** נימא הכא לחומרא והכא לחומרא: **סג ע"א** ואימא: הר הבית דאסור ממנעל - לילפא ממנעל. אבל בית הכנסת דשרי ממנעל, אדיליף ממנעל ולהיתר, נילף מקפנדריא ולאסור!

**משנא:** אלא אמר רבא: כי ביתו. מה ביתו, אקפנדריא - קפיד אינש, ארקיקה ומנעל - לא קפיד אינש; אף בית הכנסת, קפנדריא - הוא דאסור, רקיקה ומנעל - שרי.

### כל חותמי ברכות שבמקדש כו'.

כל כך למה? לפי שאין עונין אמן במקדש.

ומנין שאין עונין אמן במקדש? שנאמר: "קומו ברכו את ה' אלהיכם מן העולם עד העולם", ואומר: "ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה".

אפרו - כללו נשרף יחמק על המזבח. קפנדריא - קילור דרך. אדמקיפנא אדרי - נמקוס להקיף שורת הנמים. לעשותו קפנדריא נללמו. "ובבא וגו' הנה דרך שער לפני להשמחות, ילא דרך שער נגב" וגו'. בבת עינו של ה'. שאין עונין אמן אלא בשכמליו. המכניסין - שאין חמני הדור מרביצים תורה. זלת - כשתראה פסורה בזול - קפון וקנה ממנה, סקופה להתייקר. מחטא דתלמיותא - מללמל תפיהה העשירה שורות שורות כתלמים. איש שיש לו הכנה רעים, להתרועע - לסקו יעזערו אותו.

התחיל הוא מטמא והם מטהרים, הוא אוסר והם מתירים. הכריז עליהם: אנשים הללו של שוא הם, של תהו הם. אמרו לו: כבר בנית - ואי אתה יכול לטתור, כבר גדרת - ואי אתה יכול לפרוץ.

**אמר להם:** מפני מה אני מטמא ואתם מטהרים, אני אוסר ואתם מתירים? אמרו לו: מפני שאתה מעבר שנים וקובע חדשים בחוץ לארץ.

**אמר להם:** והלא עקיבא בן יוסף היה מעבר שנים וקובע חדשים בחוץ לארץ? אמרו לו: הנח רבי עקיבא, שלא הניח כמותו בארץ ישראל.

**אמר להם:** אף אני לא הנחתי כמותי בארץ ישראל. אמרו לו: גדיים שהנחת נעשו תישים בעלי קרנים, והם שגרוננו אצלך. וכן אמרו לנו: לכו ואמרו לו בשמנו: אם שומע - מוטב, ואם לאו - יהא בנדוי. **סג ע"ב** ואמרו לאחינו שבגולה: אם שומעין - מוטב. ואם לאו - יעלו להר, אחיה יבנה מזבח, חנניה ינגן בכנור, ויכפרו כולם ויאמרו: אין להם חלק באלהי ישראל. מיד געו כל העם בבכיה ואמרו: חס ושלום! יש לנו חלק באלהי ישראל.

וכל כך למה? משום שנאמר: "כי מצייץ תצא תורה, ודבר ה' מירושלים".

**קושיא ותירוג:** בשלמא הוא מטמא והם מטמאין - לחומרא; אלא הוא מטמא והם מטהרין, היכי הווי? והא תניא: חכם שטמא - אין חברו רשאי לטהר, אסר - אין חברו רשאי להתיר!

**קסברי:** כי היכי דלא נגררו בתריה.

**תנו רבנן:** כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה, היו שם רבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי נחמיה, ורבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי. פתחו כולם בכבוד אכסניא, ודרשו.

**א**

**פתח רבי יהודה** ראש המדברים בכל מקום, בכבוד תורה, ודרש: "ומשה יקח את האהל, ויטח לו מזוץ למזונה". והלא דברים קל וחומר: ומה ארון ה', שלא היה מרוחק אלא שנים עשר מיל - אמרה תורה: "והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מזוץ"; תלמידי חכמים שהולכים מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה - על אחת כמה וכמה.

"ודבר ה' אל משה פנים אל פנים".

**א. אמר רבי יצחק:** אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: משה, אני ואתה נסביר פנים בהלכה.

**ב. איכא דאמרי:** כך אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: כשם שאני הסברתי לך פנים, כך אתה הסבר פנים לישראל, והחזר האהל למקומו.

"ישב אל המזונה" וגו'. **אמר רבי אבהו:** אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: עכשיו יאמרו הרב ככעס ותלמיד ככעס, ישראל מה תהא עליהם? אם אתה מחזיר האהל למקומו - מוטב, ואם לאו - יהושע בן נון תלמידך משרת תחתך. והיינו דכתיב: "ישב אל המזונה".

**אמר רבא:** אף על פי כן לא יצא הדבר לבטלה (שנאמר: "וימשרתי יהושע בן נון נער אל ימיש חותך האהל").

**ועוד פתח רבי יהודה** בכבוד תורה ודרש: "הסכת ושמוע ישראל היום הזה נהיית לעם". וכי אותו היום נתנה תורה לישראל?! והלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה! אלא ללמדך: שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום, כיום שנתנה מהר סיני.

**אמר רבי תנחום בריה דרבי חייה איש כפר עכו:** תדע, שהרי אדם קורא קריאת שמע שחרית וערבית, וערב אחד אינו קורא - דומה כמי שלא קרא קריאת שמע מעולם.

**ב**

"הסכת" - עשו כמות כמות ועסקו בתורה, לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה.

**כדברי יוסי ברי חנינא, דאמר רבי יוסי ברי חנינא:** מאי דכתיב: "וזרב אל הברים ונאלו"?

- חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים, שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה.
- ולא עוד, אלא שמטפשים; כתיב הכא: "ונאלו", וכתיב התם: "אשר נואלנו".
- ולא עוד, אלא שחוטאים, שנאמר: "ואשר וזטאנו".
- איבעית אימא:** מהכא: "נואלו שרי צעזעו".

**ב**

**דבר אחר:** "הסכת ושמוע ישראל" - כתתו עצמכם על דברי תורה, כדאמר ריש לקיש. **דאמר ריש לקיש:** מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה? שנאמר: "זאת התורה אדם כי ימות באהל".

**ג**

**דבר אחר:** "הסכת ושמוע ישראל" - הס ואחר כך כתתו. **כדרבא, דאמר רבא:** לעולם ילמוד אדם תורה, ואחר כך יהגה.

**אמרי דבי רבי ינאי:** מאי דכתיב:

- "כי מויץ וזלב יוציא חמאה, ומויץ אף יוציא דם, ומויץ אפים יוציא ריב"? במי אתה מוצא חמאה של תורה? במי שמקיא חלב שינק משדי אמו עליה.
- "ומויץ אף יוציא דם" - כל תלמיד שכועס עליו רבו פעם ראשונה, ושותק - זוכה להבחין בין דם טמא לדם טהור.
- "ומויץ אפים יוציא ריב" - כל תלמיד שכועס עליו רבו פעם ראשונה ושניה, ושותק - זוכה להבחין בין דיני ממונות לדיני נפשות;
- דתנן: רבי ישמעאל אומר:** הרוצה שיתחכם - יעסוק בדיני ממונות, שאין לך מקצוע בתורה יותר מהן, שהן כמעין נובע.

**אמר רבי שמואל בר נחמני:** מאי דכתיב: "אם נבלת בהתנשא, ואם זמות יד לפה"? כל המנבל עצמו על דברי תורה - סופו להתנשא; ואם זמם - יד לפה.

**ג**

**פתח רבי נחמיה** בכבוד אכסניא ודרש: מאי דכתיב: "ויאמר שאול אל הקיני לכו סרו רדו מתוך עמלקו פן אוספך עמו, ואתה עשיתו חסד עם כל בני ישראל"? והלא דברים קל וחומר: ומה יתרו שלא קרב את משה אלא לכבוד עצמו - כך; המארח תלמיד חכם בתוך ביתו, ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו - על אחת כמה וכמה.

**ג**

**פתח רבי יוסי** בכבוד אכסניא ודרש: "לא תתעב אדמי כי אוזיך הוא, לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו". והלא דברים קל וחומר: ומה מצריים שלא קרבו את ישראל אלא לצורך עצמן, שנאמר: "ואם ידעת ויש בם אנשי ויל יושבתם שרי מקנה על אשר ליה" - כך; המארח תלמיד חכם בתוך ביתו, ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו - על אחת כמה וכמה.

**ד**

**פתח רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי** בכבוד אכסניא ודרש: "ויברך ה' את עבד ארם... בעבור ארון האלהים". והלא דברים קל וחומר: ומה ארון שלא אכל ושתה, אלא כבד ורביץ לפניו - כך; המארח תלמיד חכם בתוך ביתו, ומאכילו ומשקהו, ומהנהו מנכסיו - על אחת כמה וכמה.

מאי היא ברכה שברכו? **אמר רב יהודה בר זבידא:** זו חמות ושמונה כלותיה, שילדו ששה ששה בכרס אחד, **סד ע"א** שנאמר: "פעלתי השמיני, כי ברכו אלהים". וכתיב: "כל אלה מבני עובר ארם, המה ובניהם ואזיהם איש וזילו בכף לעברה, ששים ושנים לעבר אדם".

**א**

**אמר רבי אבין הלוי:** כל הדוחק את השעה - שעה דוחקתו. וכל הנדחה מפני השעה - שעה נדחת מפניו;

**מדבריה ורב יוסף:** דרב יוסף סיני, ורבה עוקר הרים. אצטריכא להו שעתא, שלחו להתם: סיני ועוקר הרים, איזה מהם קודם? שלחו להו: סיני קודם, שהכל צריכין למרי חטיא. אף על פי כן לא קבל עליו **רב יוסף**, דאמרי ליה כלדאי: מלכת תרתין שנין. מלך רבה עשרין ותרתין שנין; מלך **רב יוסף** תרתין שנין ופלגא. כל הנך שני דמלך רבה, אפילו אומנא לביתיה לא קרא.

**ב**

**ואמר רבי אבין הלוי:** מאי דכתיב: "וענך ה' ביום צרה, ישגבר שם אלהי יעקב", אלהי יעקב, ולא אלהי אברהם ויצחק? מכאן לבעל הקורה שיכנס בעביה של קורה.

**כרם** - קההדרין, על שם שהיו יושבים שורות שורות ככרם. **בכבוד** בעלי אכסניא המכניסים ארומים ת"ח לבתיהם. **הס** - עשו, **כת** - קפות, **נואלנו** - נהגנו נתייפשות. **נואלו שרי צעזעו** וגו' התעו את מלכיהם - היינו החטיאו. **הס** - עשו, **כת** - קפות, עשו עלמכס כמותים להטעור על דברי תורה. **הס** - שמוק, ותלמד ללך קושיות עד שמהא שגוריה פתך, ואח"כ **כתת** אותה עם קושיות ומירוטים. **יהגה** - יעיין. **במי שמקיא את שמוקיא** את שמוקיא אלוהות כתי לעמול בצורה. **המנבל עצמו** - ששאל לרבו כל ספקומו, וזע"פ שיש בהם שחברו מלעניים עליו. **ואם זמם** פיו מלשאל - סופו שיתן יד לפה כשישאלוהו, ולא ידע להשיב. **חמות** - אשתו של עובד אדום, **וח' כלותיה** - שהיו לה מה' מתי. **"פעלתי** הוא הבן השמיני לעובד אדום; **כי ברכו אלהים** אח"כ בעוד חמשים וארבעה גנים שילדו אשתו ושמונה כלותיו - כל אחת ששה. **הרי ששים ושנים לעבד אדם**". **סיני** היו קורין לרב יוסף, שהיה בקי בהנהגה ברייתו. **עוקר הרים** לרבה שהיה מחודד יותר בפלפול. **אצטריכא** - הוצרכו להם חכמים, להיות אחד מהם ראש ישיבה. **למרי חטיא** - למי שקבץ תבואה למכור, כלומר למי שקבץ שמועות. **כלדאי** - החוטים בצרכים. **תרתין שנין** ואח"כ חמיות. **אומנא** - מן דם, **לביתיה לא קרא** - לא נהג כל אופן שהגיס שום דבר שררה, אלא הלך לבית הרופא כשהיה נרץ לכן. **שאלמו בעוביה של קורה** כשנא לטלטה; כלומר יעקב שכל הגנים שלו וטרם נגידלוס, הוא יבקש עליהם רחמים.

**קושיא ושני תירוצים:** והא יציאות קתני!

**א) אמר רב אשי:** תנא, הכנסה נמי הוצאה קרי לה.

**הובחה:** ממאי? **מתנתן:** המוציא מרשות לרשות - חייב. מי לא עסקינן דקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד? וקא קרי לה הוצאה!

**הסבר:** וטעמא מאי? כל עקירת חפץ ממקומו, תנא הוצאה קרי לה.

**ראיה:** **אמר רבינא:** מתניתין נמי דיקא, דקתני יציאות, וקא מפרש הכנסה לאלתר. שמע מינה.

**ב) רבא אמר:** רשויות קתני, רשויות שבת שתיים.

**קושיא:** **אמר ליה רב מתנה לאביי:** הא תמני הויין?! תרתי סרי הויין!

**קושיא נגדי:** וליטעמיך שיתסרי הויין!

**תירוק:** **אמר ליה:** הא לא קשיא; בשלמא **ג' ע"א** בבא דרישא - פטור ומותר לא קתני, אלא בבא דסיפא דפטור אבל אסור, קשיא!

**תמיה ויישובה:** מי איכא בכלי שבת פטור ומותר?! **והאמר שמואל:** כל פטורי דשבת - פטור אבל אסור, בר מהני תלת דפטור ומותר: צידת צבי, וצידת נחש, ומפיס מורסא<sup>ו</sup>!

• כי איצטריך ליה **לשמואל** - פטורי דקא עביד מעשה; פטורי דלא קא עביד מעשה - איכא טובא.

**סיום הקושיא ותירוק:** מכל מקום, תרתי סרי הויין!

• פטורי דאתי בהו לידי חיוב חטאת - קא חשיב, דלא אתי בהו לידי חיוב חטאת - לא קא חשיב.

**קושיא ותירוק:** שניהן פטורין?! והא אתעבידא מלאכה מבינייהו!

• **תניא: רבי אומר:** "מעם הארץ בעשתה" - העושה את כולה, ולא העושה את מקצתה; יחיד ועשה אותה - חייב, שנים ועשו אותה - פטורין.

**איתמר נמי:** **אמר רבי חייא בר גמזא:** נזרקה מפי חבורה ואמרו: "בעשתה" - יחיד שעשאה - חייב, שנים שעשאוה - פטורין.

**בעי מיניה רב מרבי:** הטעינו חברו אוכלין ומשקין, והוציאן לחוץ, מהו?

**צדדי השאלה:** עקירת גופו כעקירת חפץ ממקומו דמי - ומיחייב, או דילמא לא?

• **אמר ליה:** חייב, ואינו דומה לידו. מאי טעמא? גופו - נייח, ידו - לא נייח.

**ג' ע"ב**

**אמר ליה רבי חייא לרב:** בר פחת<sup>ו</sup>! לא אמינא לך: כי קאי רבי בהא מסכתא לא תשייליה במסכתא אחריתי, דילמא לאו אדעתיה?! דאי לאו **דרבי** גברא

רבה הוא - כספתיה, דמשני לך שינויא דלאו שינויא הוא!

השתא מיהת שפיר משני לך; **דתניא:** היה טעון אוכלין ומשקין מבעוד יום, והוציאן לחוץ משחשיכה - חייב, לפי שאינו דומה לידו.

**אמר אביי:** פשיטא לי, ידו של אדם, אינה לא כרשות הרבים, ולא כרשות היחיד. כרשות הרבים לא דמיא - מידו דעני, כרשות היחיד לא דמיא - מידו

דבעל הבית. **בעי אביי:** ידו של אדם מהו שתעשה ככרמלית? מי קנסוה רבנן לאהדורי לגביה או לא?

**תא שמע:** היתה ידו מלאה פירות והוציאה לחוץ; **תני חזא:** אסור להחזירה, **ותני אידך:** מותר להחזירה. מאי לאו בהא קמיפלגי: **דמר סבר:** ככרמלית

דמיא, **ומר סבר:** לאו ככרמלית דמיא.

• לא, דכולי עלמא ככרמלית דמיא, ולא קשיא; כאן - למטה מעשרה, כאן - למעלה מעשרה.

• **ואיבעית אימא:** אידי ואידי למטה מעשרה, ולא ככרמלית דמיא, ולא קשיא; כאן - מבעוד יום, כאן - משחשיכה, מבעוד יום - לא קנסוה רבנן, משחשיכה - קנסוה רבנן.

**קושיא:** אדרבה, איפכא מסתברא: מבעוד יום, דאי שדי ליה לא אתי לידי חיוב חטאת - ליקנסוה רבנן; משחשיכה, דאי שדי ליה אתי בהו לידי חיוב חטאת - לא ליקנסוה רבנן! ומדלא קא משנינן הכי, תפשוט **דרב ביבי בר אביי. דבעי**

**רב ביבי בר אביי:** הדביק פת בתנור, התירו לו לרדותה קודם שיבא לידי חיוב חטאת, או לא התירו? תפשוט דלא התירו! הא לא קשיא, ותפשוט.

• **ואיבעית אימא:** לעולם לא תפשוט; ולא קשיא, כאן - בשוגג, כאן - במזיד. בשוגג - לא קנסוה רבנן, במזיד - קנסוה רבנן.

• **ואיבעית אימא:** אידי ואידי בשוגג, והכא בקנסו שוגג אטו מזיד קמיפלגי. **מר סבר:** קנסו שוגג אטו מזיד, **ומר סבר:** לא קנסו שוגג אטו מזיד.

• **ואיבעית אימא:** לעולם לא קנסו, ולא קשיא; כאן - לאותה חצר, **ד' ע"א** כאן - לחצר אחרת.

## ג.

**ואמר רבי אבין הלוי:** כל הנהגה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה - כאילו נהנה מזיו שכינה, שנאמר: "ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם אהרן משה לפני האלהים". וכי לפני אלהים אכלו?! והלא לפני משה אכלו! אלא לומר לך: כל הנהגה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה - כאילו נהנה מזיו שכינה.

## ד.

**ואמר רבי אבין הלוי:** הנפטר מחברו, אל יאמר לו: 'לך בשלום', אלא 'לך לשלום'. שהרי יתרו שאמר לו למשה: "לך לשלום" - עלה והצליח; דוד שאמר לו לאבשלום: "לך בשלום" - הלך ונתלה.

## ה.

**ואמר רבי אבין הלוי:** הנפטר מן המת, אל יאמר לו: 'לך לשלום' אלא 'לך בשלום'. שנאמר: "ואתה תבוא אל אבתוך בשלום".

**אמר רבי לוי בר חייא:** היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה - זוכה ומקבל פני שכינה, שנאמר: "ילכו מזיל אל זיל, יראה אל אלהים בציון".

**אמר רבי חייא בר אשי אמר רב:** תלמידי חכמים אין להם מנוחה<sup>ו</sup>, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, שנאמר: "ילכו מזיל אל זיל, יראה אל אלהים בציון".

**אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא:** תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר: "יכל בניך למזוי ה', ורב שלום בניך", אל תקרי "בניך" אלא 'בונך'.

"שלום רב לאהבי תורתך, ואין כמו מכשול".

"יהי שלום בזה עולמך שלום בארמנותיך". "למען אפי' ורעי אדברה נא שלום כר. למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך".

"ה' עז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום".

## הדרן עלך הרואה וסליקא לה מסכת ברכות

**לך לשלום** - משמע שתמצא שלום ותלגיח במחם חפץ, ולשון זה שייך צמי; וממילא משמע שגם הדריך יעזור בשלום. **לך בשלום** - משמע שרק ההליכה תהיה בשלום; ולשון זה שייך צמת, שיגיע לקצרי אצותיו בשלום בלא מעכב. אבל לא יאמר לו לך לשלום, כי אין בקצר חפץ ולשון. אין להם מנוחה אלא הוליס מישיבה וממדרש למדרש.

בס"ד

# מסכת שבת

## משנה

יציאות<sup>ו</sup> השבת - שתיים שהן ארבע בפנים, ושתיים שהן ארבע בחוץ. כיצד? העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים:

- פשוט העני את ידו לפנים, ונתן לתוך ידו של בעל הבית; או שנטל מתוכה והוציא - העני חייב, ובעל הבית פטור.
- פשוט בעל הבית את ידו לחוץ, ונתן לתוך ידו של עני; או שנטל מתוכה והכניס - בעל הבית חייב, והעני פטור.
- פשוט העני את ידו לפנים, ונטל בעל הבית מתוכה; או שנתן לתוכה והוציא - שניהם פטורין.
- פשוט בעל הבית את ידו לחוץ, ונטל העני מתוכה; או שנתן לתוכה והכניס - שניהם פטורין.

## גמרא

**תנן התם:** שבועות - שתיים שהן ארבע, **ב' ע"ב** ידיעות הטומאה - שתיים שהן ארבע, מראות נגיעים - שנים שהן ארבעה, יציאות השבת - שתיים שהן ארבע.

**קושיא ותירוק:** מאי שנא הכא **דתני:** שתיים שהן ארבע בפנים, ושתיים שהן ארבע בחוץ; ומאי שנא התם **דתני:** שתיים שהן ארבע ותו לא?

• הכא דעיקר שבת הוא - תני אבות ותני תולדות; התם דלאו עיקר שבת הוא, אבות - תני, תולדות - לא תני.

**קושיא:** אבות מאי ניהו? יציאות. ויציאות תרי הויין!

**תירוק אפשרי ודחיינת:** וכי תימא מהן לחיוב ומהן לפטור. והא דומיא דמראות נגיעים קתני, מה התם - כולהו לחיובא, אף הכא נמי - כולהו לחיובא!

**תירוק:** **אלא אמר רב פפא:** הכא דעיקר שבת הוא - תני חיובי ופטורי, התם דלאו עיקר שבת הוא, חיובי - תני, ופטורי - לא תני.

**קושיא ותירוק:** חיובי מאי ניהו? יציאות. יציאות תרתי הויין!

• שתיים דהוצאה ושתיים דהכנסה.

(ג)

**אלא אמר רבי זירא:** הא מני? **אחרים** היא. **דתניא:** **אחרים אומרים:** עמד במקומו וקבל - חייב, עקר ממקומו וקבל - פטור. **סיים התירוצ:** עמד במקומו וקבל - חייב, הא בעינן הנחה על גבי מקום ארבעה, וליכא! אלא שמע מינה: לא בעינן מקום ארבעה.

**דחיה:** ודילמא הנחה הוא דלא בעינן, הא עקירה בעינן!

**דחיה נוספת:** והנחה נמי, דילמא דפשיט כנפיה וקיבלה; דאיכא נמי הנחה!

(ד)

**אמר רבי אבא:** מתניתין כגון שעקרה מטרסקל<sup>ו</sup>, והניח על גבי טרסקל, דאיכא נמי הנחה. והא ידו קתני! **תני:** טרסקל שבידו.

**קושיא ותירוץ:** התינח טרסקל ברשות היחיד, אלא טרסקל שברשות הרבים - רשות היחיד הוא! לימא דלא **כרבי יוסי ברבי יהודה?** **דתניא:** **רבי יוסי ברבי יהודה אומר:** נעץ קנה ברשות הרבים, ובראשו טרסקל, זרק ונח על גביו<sup>ז</sup> - חייב. דאי **כרבי יוסי ברבי יהודה**, פשט בעל הבית את ידו לחוץ, ונתן לתוך ידו של עני, אמאי חייב? מרשות היחיד לרשות היחיד קא מפיק!  
 • אפילו תימא **רבי יוסי ברבי יהודה**, התם - למעלה מעשרה, הכא למטה מעשרה.

**קשיא ליה לרבי אבהו:** מי קתני טרסקל שבידו? והא ידו קתני!

(ה)

**אלא אמר רבי אבהו:** כגון ששלשל ידו למטה משלשה וקבלה. והא עומד קתני! בשוחה<sup>ח</sup>. **ואיבעית אימא:** בגומא. **ואיבעית אימא:** בננס. **אמר רבא:** איכפל תנא<sup>ט</sup> לאשמעינן כל הני?

(ו)

**אלא אמר רבא:** ידו של אדם חשובה לו כארבעה על ארבעה. וכן, כי אתא **רבין אמר רבי יוחנן:** ידו של אדם חשובה לו כארבעה על ארבעה.

א.

**אמר רבי אבין אמר רבי אילעאי אמר רבי יוחנן:** זרק חפץ ונח בתוך ידו של חברו - חייב. מאי קמשמע לן? ידו של אדם חשובה לו כארבעה על ארבעה.

והא אמרה **רבי יוחנן** חדא זימנא!

• מהו דתימא: הני מיילי - היכא דאחשבה הוא לידיה, אבל היכא דלא אחשבה הוא לידיה - אימא לא, קא משמע לן.

ב.

**אמר רבי אבין אמר רבי אילעאי אמר רבי יוחנן:** עמד במקומו וקיבל - חייב, עקר ממקומו וקיבל - פטור.

**תניא נמי הכי:** **אחרים אומרים:** עמד במקומו וקיבל - חייב, עקר ממקומו וקיבל - פטור.

**בעי רבי יוחנן:** זרק חפץ ונעקר הוא ממקומו, וחזר וקיבלו, מהו?

מאי קמבעיא ליה? **אמר רב אדא בר אבהו:** שני כחות באדם אחד קא מבעיא ליה. שני כחות באדם אחד - כאדם אחד דמי, וחייב; או דילמא, כשני בני אדם דמי, ופטור? תיקו.

ג.

**אמר רבי אבין אמר רבי יוחנן:** הכניס ידו לתוך חצר חברו, וקיבל מי גשמים והוציא - חייב.

**מתקיף לה רבי זירא:** מה לי הטעינו חברו, מה לי הטעינו שמים? איהו לא עביד עקירה!

• לא תימא קיבל, אלא קלט<sup>י</sup>.

והא בעינן עקירה מעל גבי מקום ארבעה, וליכא!

• **אמר רבי חייא בריה דרב הונא:** כגון שקלט מעל גבי הכותל.

על גבי כותל נמי, והא לא נח!

• **כדאמר רבא:** בכותל משופע, הכא נמי - בכותל משופע.

והיכא איתמר **דרבא?**

אהא, **דתנן:** **ה ע"ב** היה קורא בספר<sup>י</sup> על האיסקופה<sup>י</sup>, ונתגלגל הספר מידו - גוללו אצלו. היה קורא בראש הגג, ונתגלגל הספר מידו:

• עד שלא הגיע לעשרה טפחים - גוללו אצלו;

• משהגיע לעשרה טפחים - הופכו על הכתב.

**והוינן בה:** אמאי הופכו על הכתב? הא לא נח! **ואמר רבא:** בכותל משופע.

**קושיא ותירוץ:** אימור **דאמר רבא** בספר - דעביד דנייח, מים מי עבידי דנייחי?

• **אלא אמר רבא:** כגון שקלט מעל גבי גומא.

**כדבעא מיניה רבא מרב נחמן:** היתה ידו מלאה פירות והוציאה לחוץ, מהו להחזירה לאותה חצר? **אמר ליה:** מותר.

לחצר אחרת מהו? **אמר ליה:** אסור.

ומאי שנא? לכי תיכול עלה כורא דמילחא<sup>י</sup>; התם - לא איתעבידא מחשבתו, הכא - איתעבידא מחשבתו.

**גופא:** **בעי רב ביבי בר אביי:** הדביק פת בתנור, התירו לו לרדותה קודם שיבוא לידי חיוב חטאת, או לא התירו?

**שאלה ותשובה:** **אמר ליה רב אחא בר אבוי לרבינא:** היכי דמי? אילימא בשוגג ולא אידכר ליה - למאן התירו? ואלא לאו דאיחדו ואידכר - מי מחייב? **והתנן:** כל חייבי חטאות, אינן חייבין עד שתהא תחלתן שגגה וסופן שגגה! אלא במזיד - קודם שיבא לידי איסור סקילה מיבעי ליה!

• **אמר רב שילא:** לעולם בשוגג, ולמאן התירו? לאחרים.

**מתקיף לה רב ששת:** וכי אומרים לו לאדם חטא כדי שיזכה חבירך?!

• **אלא אמר רב אשי:** לעולם במזיד, ואימא קודם שיבא לידי איסור סקילה.

• **רב אחא בריה דרבא** מתני לה בהדיא: **אמר רב ביבי בר אביי:** הדביק פת בתנור - התירו לו לרדותה קודם שיבא לידי איסור סקילה.

**פשט העני את ידו.**

אמאי חייב? והא בעינן עקירה והנחה מעל גבי מקום ארבעה על ארבעה, וליכא!

(א)

**אמר רבה:** הא מני? **רבי עקיבא, דאמר:** לא בעינן מקום ארבעה על ארבעה. **דתנן:** **הזורק** מרשות היחיד לרשות היחיד, ורשות הרבים באמצע:

**רבי עקיבא - מחייב, וחכמים - פוטרים.**

א. **רבי עקיבא סבר:** אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא.

ב. **ורבנן סברי:** לא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא.

**קושיא:** למימרא דפשיטא ליה **לרבה** דבקלוטה כמי שהונחה דמיא, **ד ע"ב** ובתוך עשרה פליגי! **והא מיבעיא בעי לה רבה! דבעי רבה:**

• למטה מעשרה פליגי, ובהא פליגי:

א. **דרבי עקיבא סבר:** קלוטה כמי שהונחה דמיא.

ב. **ורבנן סברי:** לא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא.

אבל למעלה מעשרה דברי הכל פטור, ודכולי עלמא - לא ילפינן זורק ממושיט.

• או דילמא, למעלה מעשרה פליגי, ובהא פליגי:

א. **דרבי עקיבא סבר:** ילפינן זורק ממושיט.

ב. **ורבנן סברי:** לא ילפינן זורק ממושיט.

אבל למטה מעשרה - דברי הכל, חייב. מאי טעמא? אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא.

**תירוץ:** הא לא קשיא, בתר דאיבעי - הדר איפשיטא ליה, **דסבר רבי עקיבא:** קלוטה כמי שהונחה דמיא.

**קושיא:** ודילמא, הנחה הוא דלא בעיא, הא עקירה בעיא!

(ב)

**אלא אמר רב יוסף:** הא מני? **רבי היא.**

הי רבי?

**תשובה אפשרית ודחיייתה:** אילימא הא **רבי, דתניא:** זרק ונח על גבי זיז כל שהוא: **רבי - מחייב, וחכמים - פוטרינן.**

• התם - כדבעינן למימר לקמן, **כדאביי. דאמר אביי:** הכא באילן העומד ברשות היחיד, ונופו נוטה לרשות הרבים, זרק ונח אנופו.

א. **דרבי סבר:** אמרינן שדי נופו בתר עיקרו.

ב. **ורבנן סברי:** לא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו.

**תשובה אפשרית ודחיייתה:** אלא הא **רבי, דתניא:** זרק מרשות הרבים לרשות הרבים, ורשות היחיד באמצע: **רבי - מחייב, וחכמים - פוטרינן. ואמר רב יהודה אמר שמואל:** מחייב היה **רבי** שתיים, אחת משום הוצאה, ואחת משום הכנסה. אלמא, לא בעי עקירה ולא הנחה על גבי מקום ארבעה על ארבעה.

• **הא איתמר עלה:** **רב ושמואל דאמרי תרווייהו:** **ה ע"ב** לא מחייב **רבי** אלא ברשות היחיד מקורה, דאמרינן ביתא כמאן דמליא דמיא, אבל שאינו מקורה - לא.

**תשובה אפשרית ודחיייתה:** וכי תימא: הכא נמי במקורה.

• התינח ברשות היחיד מקורה; ברשות הרבים מקורה מי חייב? **והאמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב:** המעביר חפץ ארבע אמות ברשות הרבים מקורה - פטור, לפי שאינו דומה לדלגי מדבר!

**לכי תיכול** - כשמודד לי כור של מלח אומר לך טעמו של דבר. ל"א: אפילו תאכל כור של מלח, לא תוכל להשוותם זו לזו. **טרסקל** - סל. **על גביו** של קנה בתוך הסל. **בשוחה** - כוסף עלמו. **איכפל תנא** - טרם התגלגל. **קלט** - הסב צידו אחת בקלות היד, וקבלו במהרה. **בספר** - העשוי כמגילה. **איסקופה** שהיא כמגילת.

## גמרא סדורה ומעוצבת לחזרה ושינון

- ואין נושאין ונותנין בתוכה<sup>ו</sup>;
- ואם נשא ונתן בתוכה - פטור.
- ואין מוציאין מתוכה לרשות הרבים, ולא מרשות הרבים לתוכה.
- ואין מכניסין מרשות היחיד לתוכה, ולא מתוכה לרשות היחיד.
- ואם הוציא והכניס - פטור.

חצרות של רבים ומבואות שאינן מפולשין: עירבו - מותרין, לא עירבו - אטורים.

(ד)

- א.** אדם עומד על האיסקופה, נוטל מבעל הבית ונותן לו, נוטל מעני ונותן לו.
- ובלבד שלא יטול מבעל הבית ונותן לעני, מעני ונותן לבעל הבית.
  - ואם נטל ונתן - שלשתן פטורים.

- ב.** **אחרים אומרים:** איסקופה משמשת שתי רשויות, בזמן שהפתח פתוח - כלפנים, פתח נעול - כלחוץ.
- ואם היתה איסקופה גבוהה עשרה ורחבה ארבעה - הרי זו רשות לעצמה.

### א. ביאור הברייתא:

**אמר מר:** זו היא רשות היחיד. למעוטי מאי? למעוטי הא **דרבי יהודה דתניא:**

**א.** יתר על כן **אמר רבי יהודה:** מי שיש לו שני בתים בשני צדי רשות הרבים - עושה **ו"ע"ב** לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה מכאן, ונושא ונותן באמצע.

**ב. אמרו לו:** אין מערבין רשות הרבים בכך.

ואמאי קרו ליה גמורה?

- מהו דתימא: כי פליגי **רבנן** עליה **דרבי יהודה** דלא הוי רשות היחיד - הני מילי לטלטל, אבל לזרוק מודו ליה, קא משמע לן.

### ב. המשך ביאור הברייתא:

**אמר מר:** זו היא רשות הרבים, למעוטי מאי? למעוטי אידך **דרבי יהודה דתניא:**

**א.** **רבי יהודה אומר:** אם היתה דרך רשות הרבים מפסקתן - יסלקנה לצדדין.

**ב. וחכמים אומרים:** אינו צריך.

ואמאי קרו ליה גמורה?

- איידי דתנא רישא גמורה, תנא נמי סיפא גמורה.

ולחשוב נמי מדבר, **דהא תניא:** איזו היא רשות הרבים - סרטיא ופלטיא גדולה, ומבואות המפולשין, והמדבר!

- **אמר אביי:** לא קשיא, כאן - בזמן שישראל שרויין במדבר, כאן - בזמן הזה.

### ג. המשך ביאור הברייתא:

**אמר מר:** אם הוציא והכניס: בשוגג - חייב חטאת, במזיד - ענוש כרת, ונסקל. בשוגג חייב חטאת, פשיטא!

- במזיד ענוש כרת ונסקל, אצטריכא ליה.

הא נמי פשיטא!

- הא קא משמע לן, **כדרב. דאמר רב:** מצאתי מגלת סתרים בי **רבי חייא**; וכתוב בה: **איסי בן יהודה אומר:** אבות מלאכות ארבעים חסר אחת, ואינו חייב אלא אחת.

**בירוח:** איני! **והתנן:** אבות מלאכות ארבעים חסר אחת. **והיוני בה:** מנינא למה ליה? **ואמר רבי יוחנן:** שאם עשאן כולן בהעלם אחד - חייב על כל אחת ואחת! אלא אימא: אינו חייב על אחת מהן.

**סיום התיירוק:** והא קא משמע לן: הא מהנהך דלא מספקן.

### ד. המשך ביאור הברייתא:

**אמר מר:** אבל ים ובקעה, והאיסטוונות, והכרמלית - אינן לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים.

**קושיא ושני תירוצים:** ובקעה אינה לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים? **והא תנן:** הבקעה, בימות החמה - רשות היחיד לשבת, ורשות הרבים לטומאה. בימות הגשמים - רשות היחיד לכאן ולכאן.

גומא, פשיטא! מהו דתימא, מים על גבי מים - לאו הנחה הוא, קא משמע לן. ואזדא **רבא** לטעמיה, **דאמר רבא:** מים על גבי מים - היינו הנחתן, אגוז על גבי מים - לאו היינו הנחתו.

**בעי רבא:** אגוז בכלי, וכלי צף על גבי מים. בתר אגוז אזלינן - והא נייה, או דילמא בתר כלי אזלינן - והא לא נייה, דנייד? תיקו.

שמן שצף על גבי יין - מחלוקת **רבי יוחנן בן נורי ורבנן**. **דתנן:** שמן שצף על גבי יין, ונגע טבול יום בשמן:

**א.** לא פסל אלא שמן בלבד.

**ב. רבי יוחנן בן נורי אומר:** שניהם מחוברים זה לזה.

### ד.

**אמר רבי אבין אמר רבי אילעאי אמר רבי יוחנן:** היה טעון אוכלים ומשקין ונכנס ויוצא כל היום כולו - אינו חייב עד שיעמוד.

**אמר אביי:** והוא שעמד לפוש. ממאי? **מדאמר מר:** תוך ארבע אמות: עמד לפוש - פטור, לכתף - חייב. חוץ לארבע אמות: עמד לפוש - חייב, לכתף - פטור.

מאי קא משמע לן? שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך? הא אמרה **רבי יוחנן** חדא זימנא! **דאמר רב ספרא אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן:** המעביר חפצים מזוית לזוית, ונמלך עליהן והוציאן - פטור, שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך!

- אמוראי נינהו, מר אמר לה בהאי לישנא, ומר אמר לה בהאי לישנא.

**תנו רבנן:** המוציא מחנות לפלטיא<sup>ו</sup> דרך סטיי<sup>ו</sup> - חייב. **ובן עזאי** פטור.

**שאלה ותשובה:** בשלמא **בן עזאי קסבר:** מהלך כעומד דמי. אלא **רבנן**, נהי נמי דקסברי מהלך לאו כעומד דמי, היכא אשכחנא כהאי גוונא דחייב?

- **אמר רב ספרא אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן:** **ו"ע"א** מידי דהוה אמעביר חפץ ברשות הרבים. התם לאו אף על גב דכמה דנקיט ליה ואזיל - פטור? כי מנח ליה - חייב! הכא נמי לא שנא.

**קושיא ותיירוק:** מי דמי? התם, כל היכא דמנח ליה - מקום חיוב הוא; הכא, אי מנח ליה בסטיי<sup>ו</sup> - מקום פטור הוא!

- אלא, מידי דהוה אמעביר חפץ מתחלת ארבע לסוף ארבע. התם, לאו אף על גב דאי מנח ליה בתוך ארבע אמות - פטור? כי מנח ליה בסוף ארבע אמות - חייב! הכא נמי לא שנא.

**קושיא ותיירוק:** מי דמי? התם, לגבי דהאי גברא - מקום פטור הוא, לכולי עלמא - מקום חיוב הוא. הכא, לכולי עלמא - מקום פטור הוא!

- אלא, מידי דהוה אמוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, דרך צדי רשות הרבים. התם לאו אף על גב דאי מנח ליה אצדי רשות הרבים - פטור? וכי מנח ליה ברשות הרבים - חייב! הכא נמי לא שנא.

**מתקיף לה רב פפא:** הניחא **לרבנן דאמרי:** צדי רשות הרבים - לאו כרשות הרבים דמי, אלא **לרבי אליעזר דאמר:** צדי רשות הרבים - כרשות הרבים דמי, מאי איכא למימר?

- **אמר ליה רב אחא בריה דרב איקא:** אימור דשמעת **לרבי אליעזר דאמר:** צדי רשות הרבים - כרשות הרבים דמי, היכא דליכא חיפופי; אבל היכא דאיכא חיפופי, מי שמעת ליה?! הלכך להא דמיא.

**אמר רבי יוחנן:** ומודה **בן עזאי** בזורק. **תניא נמי הכי:**

**א.** המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיי<sup>ו</sup> - חייב; אחד המוציא, ואחד המכניס, ואחד הזורק, ואחד המושט.

**ב. בן עזאי אומר:** המוציא והמכניס - פטור, המושט והזורק - חייב.

**תנו רבנן:** ארבע רשויות לשבת: רשות היחיד, ורשות הרבים, וכרמלית, ומקום פטור.

**(א)** ואיזו היא רשות היחיד? חריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה; וכן גדר שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה. זו היא רשות היחיד גמורה.

**(ב)** ואיזו היא רשות הרבים? סרטיא<sup>ו</sup>, ופלטיא גדולה, ומבואות המפולשין<sup>ו</sup>. זו היא רשות הרבים גמורה.

- אין מוציאין מרשות היחיד זו לרשות הרבים זו.

- ואין מכניסין מרשות הרבים זו לרשות היחיד זו.

- ואם הוציא והכניס: בשוגג - חייב חטאת, במזיד - ענוש כרת, ונסקל.

**(ג)** אבל ים ובקעה, ואיסטוונות<sup>ו</sup>, והכרמלית - אינה לא כרשות הרבים, ולא כרשות היחיד.

**פלטיא** - רחצה גדולה של עשיר, ששם מתקננים לסחורה, והוא רה"י. **סטיי** - מקום ספקלים שיושבים שם הסומרים, והוא כרמלית. **סרטיא** - דרך הרצים, שהולכים בה מעיר לעיר. **מבואות** - רמזות המפולשין - הפתוחים משני ראשיהם לפלטיא. **איסטוונות** - היינו סמיו. **אין נושאין** - אין מטלטלים בהם אלא כמין ד"א. **מפסקתן** - לפסי ציאלות.



**דאיתמר:** חורי רשות היחיד - כרשות היחיד דמו. חורי רשות הרבים:  
 א. **אבי אומר:** כרשות הרבים דמו.  
 ב. **רבא אומר:** לאו כרשות הרבים דמו.  
**אמר ליה רבא לאביי:** לדידך דאמרת חורי רשות הרבים - כרשות הרבים דמו, מאי שנא מהא: דכי אתא **רב דימי אמר רבי יוחנן:** לא נצרכה אלא לקרן זוית הסמוכה לרשות הרבים. ותיהוי כחורי רשות הרבים!  
 • התם - לא ניחא תשמישתיה, הכא - ניחא תשמישתיה.

**תנן:** הזורק ארבע אמות בכותל: למעלה מעשרה - כזורק באויר, למטה מעשרה טפחים - כזורק בארץ.  
**והוינן בה:** מאי כזורק בארץ? והא לא נח! **ואמר רבי יוחנן:** בדבילה שמינה שנו. ואי סלקא דעתך חורי רשות הרבים - כרשות הרבים דמו, למה לי לאוקמה בדבילה שמינה? לוקמה בצרור וחספ, ודנח בחור!  
 • זימנין משני לה: שאני צרור וחספ, דמיהדר ואתי.  
 • זימנין משני לה: בכותל דלית ביה חור.

**האי:** ממאי? **מדקתני רישא:** זרק למעלה מעשרה טפחים - כזורק באויר. ואי סלקא דעתך בכותל דאית ביה חור, אמאי כזורק באויר? הא נח בחור!  
**דחייית הרהיא ויישובה:** וכי תימא: מתניתין דלית בהו ארבעה על ארבעה;  
 • **והאמר רב יהודה אמר רבי חייא:** זרק למעלה מעשרה טפחים, והלכה ונחה בחור כל שהוא, באנו למחלוקת **רבי מאיר ורבנן.**  
 א. **דרבי מאיר סבר:** חוקקין להשלים.  
 ב. **ורבנן סברי:** אין חוקקין להשלים.  
 אלא לאו שמע מינה: בכותל דלית ביה חור, שמע מינה.

**גופא:** **אמר רב חסדא:** נעץ קנה ברשות היחיד, וזרק ונח על גביו, אפילו גבוה מאה אמה - חייב, מפני שרשות היחיד עולה עד לרקיע.  
**לימא רב חסדא דאמר כרבי!?! דתניא:** זרק ונח על גבי זיז כל שהוא: **רבי מחייב, וחכמים פוטרם.** (אלמא לא בעינן מקום ארבעה על ארבעה). **ח ע"א**  
**דתייה:** **אמר אביי:** ברשות היחיד - דכולי עלמא לא פליגי **כדרב חסדא.** אלא הכא באילן העומד ברשות היחיד, ונופו נוטה לרשות הרבים, וזרק ונח אנופו.  
 א. **דרבי סבר:** אמרינן שדי נופו בתר עיקרו.  
 ב. **ורבנן סברי:** לא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו.

א. **אמר אביי:** זרק כוורת<sup>ו</sup> לרשות הרבים: גבוהה עשרה, ואינה רחבה ששה - חייב, רחבה ששה - פטור.  
 ב. **רבא אמר:** אפילו אינה רחבה ששה - פטור. מאי טעמא? אי אפשר לקרומיות של קנה<sup>ו</sup>, שלא יעלו למעלה מעשרה.  
 א. כפאה על פיה: שבעה ומשהו - חייב, שבעה ומחצה - פטור.  
 ב. **רב אשי אמר:** אפילו שבעה ומחצה - חייב. מאי טעמא? מחיצות לתוכן עשויות.

**אמר עולא:** עמוד תשעה ברשות הרבים, ורבים מכתפין עליו, וזרק ונח על גביו - חייב. מאי טעמא?  
 • פחות משלשה - מדרס דרסי ליה רבים;  
 • משלשה ועד תשעה - לא מדרס דרסי ליה, ולא כתופי מכתפי;  
 • תשעה - ודאי מכתפין עילויה.  
**אמר ליה אביי לרב יוסף:** גומא מאי?  
 א. **אמר ליה:** וכן בגומא.  
 ב. **רבא אמר:** בגומא לא. מאי טעמא? תשמיש על ידי הדחק - לא שמייה תשמיש.

**איתיביה רב אדא בר מתנא לרבא:** היתה קופתו מונחת ברשות הרבים, גבוהה עשרה ורחבה ארבעה - אין מטלטלין לא מתוכה לרשות הרבים, ולא מרשות הרבים לתוכה, פחות מכן - מטלטלין; וכן בגומא. מאי לאו אסיפא?  
 • לא, ארישא.

**איתיביה: ח ע"ב** נתכוון לשבות ברשות הרבים, והניח עירובו בבור: למעלה מעשרה טפחים - עירובו עירוב, למטה מעשרה טפחים - אין עירובו עירוב.

• **אמר עולא:** לעולם כרמלית הוא, ואמאי קרי לה רשות היחיד? לפי שאינה רשות הרבים.  
 • **רב אשי אמר: ז ע"א** כגון דאית לה מחיצות. וכי הא **דאמר עולא אמר רבי יוחנן:** קרפף<sup>ו</sup> יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה, ואפילו כור ואפילו כוריים - הזורק לתוכו חייב. מאי טעמא? מחיצה היא, אלא שמחוסרת דיורין.  
 בשלמא **רב אשי** לא אמר **כדעולא**, אלא **עולא** מאי טעמא לא אמר כשמעתייה?  
 • **אמר לך:** אי דאית לה מחיצות בקעה קרי לה! קרפף היא!  
**ורב אשי,** רשות היחיד קתני.

**ה.** המשך ביאור הבריייתא:  
 והכרמלית. אטו כולהו נמי לאו כרמלית ניהו?  
 • כי אתא **רב דימי אמר רבי יוחנן:** לא נצרכה אלא לקרן זוית הסמוכה לרשות הרבים. דאף על גב דזימנין דדחקי ביה רבים ועיילי לגוה, כיון דלא ניחא תשמישתיה - כי כרמלית דמי.

כי אתא **רב דימי אמר רבי יוחנן:** בין העמודין<sup>ו</sup> - נידון ככרמלית. מאי טעמא? אף על גב דדרסי בה רבים, כיון דלא מסתגי להו בהדיא - ככרמלית דמיא.  
**אמר רבי זירא אמר רב יהודה:** איצטבא<sup>ו</sup> שלפני העמודים - נידון ככרמלית.  
 • **למאן דאמר** בין העמודים - כל שכן איצטבא.  
 • **למאן דאמר** איצטבא, איצטבא הוא דלא ניחא תשמישתיה, אבל בין העמודים דניחא תשמישתיה - לא.  
 • **לישנא אחרינא:** אבל בין העמודים, דזימנין דדרסי ליה רבים - כרשות הרבים דמיא.

**אמר רבה בר שילא אמר רב חסדא:** לבינה זקופה ברשות הרבים, וזרק וטח בפניה<sup>ו</sup> - חייב, על גבה - פטור.  
 א. **אביי ורבא דאמרי תרויהו:** והוא שגבוה שלשה, דלא דרסי לה רבים. אבל היזמי והיגי<sup>ו</sup>, אף על גב דלא גביה שלשה.  
 ב. **וחייא בר רב אמר:** אפילו היזמי והיגי, אבל צואה לא.  
 ג. **ורב אשי אמר:** אפילו צואה.

**אמר רבה דבי רב שילא:** כי אתא **רב דימי אמר רבי יוחנן:** אין כרמלית פחותה מארבעה.  
**ואמר רב ששת:** ותופסת עד עשרה. מאי ותופסת עד עשרה?  
**תשובה אפשרית ודחייית:** אילימא דאי איכא מחיצה עשרה הוא דהוי כרמלית, ואי לא - לא הוי כרמלית. ולא! **והאמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רב:** בית שאין בתוכו עשרה, וקריו משלימו לעשרה: על גגו - מותר לטלטל בכולו, בתוכו - אין מטלטלין בו אלא ארבע אמות!  
**תשובה:** אלא מאי ותופסת עד עשרה? דעד עשרה - הוא דהויא כרמלית, למעלה מעשרה טפחים - לא הוי כרמלית.

**סמך:** וכי הא **דאמר ליה שמואל לרב יהודה:** שיננא, לא תיהוי במילי דשבתא למעלה מעשרה. למאי הלכתא?  
**תשובה אפשרית ודחייית:** אילימא דאין רשות היחיד למעלה מעשרה; **והאמר רב חסדא:** נעץ קנה ברשות היחיד וזרק ונח על גביו, אפילו גבוה מאה אמה - חייב, מפני שרשות היחיד עולה עד לרקיע. **ז ע"ב**  
**תשובה אפשרית נוספת ודחייית:** אלא דאין רשות הרבים למעלה מעשרה; מתניתין היא! **דתנן:** הזורק ארבע אמות בכותל: למעלה מעשרה טפחים - כזורק באויר, למטה מעשרה טפחים - כזורק בארץ.  
**תשובה:** אלא אכרמלית, דאין כרמלית למעלה מעשרה.

ואקילו בה רבנן מקולי רשות היחיד, ומקולי רשות הרבים:  
 • מקולי רשות היחיד: דאי איכא מקום ארבעה - הוא דהויא כרמלית, ואי לא - מקום פטור בעלמא הוא.  
 • מקולי רשות הרבים: דעד עשרה טפחים - הוא דהויא כרמלית, למעלה מעשרה טפחים - לא הויא כרמלית.

**גופא:** **אמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רב:** בית שאין תוכו עשרה, וקריו משלימו לעשרה: על גגו - מותר לטלטל בכולו, בתוכו - אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות.

**אמר אביי:** ואם חקק בו<sup>ו</sup> ארבעה על ארבעה, והשלימו לעשרה - מותר לטלטל בכולו. מאי טעמא? הוי חורי רשות היחיד, וחורי רשות היחיד - כרשות היחיד דמו.

קרפף - מנגש המוקף ממילות. העמודין - הסותרים היו מוליס את סמוכותם על העמודים. איצטבא - ספסל שבו הסותרים יושבים עליו. זרק דבר הדבוק, ודבק על לזה. היזמי והיגי - מיני קוליס. חקק בו - נקרעק הבית בלחמיעות. חוקקין להשלים - לגבי מוחה, וסמם משנה כ"ת. כורת - כלי עגול העשוי מקניס. קרומיות - א"א שקנות קני השמי לא יבלטו למעלה מ"י.

## משנה

- לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה - עד שיתפלל.
- לא יכנס אדם למרחץ, ולא לבורסקי, ולא לאכול, ולא לדין.
- ואם התחילו - אין מפסיקין.
- מפסיקין לקריאת שמע, ואין מפסיקין לתפלה.

## גמרא

הי סמוך למנחה? אילימא למנחה גדולה, אמאי לא? האיכא שהות ביום טובא! אלא סמוך למנחה קטנה. 'אם התחילו אין מפסיקין'. נימא תיהוי תיובתא דרבי יהושע בן לוי, דאמר רבי יהושע בן לוי: כיון שהגיע זמן תפלת המנחה - אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיתפלל תפלת המנחה!

א. לא, לעולם סמוך למנחה גדולה:

- ובתספורת בן אלעשה<sup>ו</sup>.
- ולא למרחץ - לכולא מילתא דמרחץ.
- ולא לבורסקי - לבורסקי גדולה.
- ולא לאכול - בסעודה גדולה.
- ולא לדין - בתחילת דין.

ב. רב אחא בר יעקב אמר:

- לעולם בתספורת דידן; לכתחלה אמאי לא ישב? גזירה שמא ישרה הזוג<sup>ו</sup>.
- ולא למרחץ - להזיע בעלמא; לכתחלה אמאי לא? גזירה שמא יתעלפה.
- ולא לבורסקי - לעיוני בעלמא; לכתחלה אמאי לא? דילמא חזי פסידא בזביניה ומטריד.
- ולא לאכול - בסעודה קטנה; לכתחלה אמאי לא? דילמא אתי לאמשוכי.
- ולא לדין - בגמר הדין; לכתחלה אמאי לא? דילמא חזי טעמא וסתר דינא.

מאימתי התחלת תספורת?

- אמר רב אבין: משיניח מעפרת של ספרין על ברכיו<sup>ו</sup>.
- ומאימתי התחלת מרחץ?
- אמר רב אבין: משיערה מעפרתו הימנו<sup>ו</sup>.
- ומאימתי התחלת בורסקי?
- משיקשור בין כתיפיו<sup>ו</sup>.
- ומאימתי התחלת אכילה?
- רב אמר: משיטול ידיו. ורבי חנינא אמר: משיטיר חגורה.
- ולא פליגי. הא - לך, והא - להו<sup>ו</sup>.

אמר אבין: הני חברין בבלאי, למאן דאמר: תפלת ערבית רשות, כיון דשרא ליה המיינייה - לא מטרחינן ליה.

קושיא ושני תירווצים: ולמאן דאמר: חובה מטרחינן ליה? והא תפלת מנחה, דלכולי עלמא חובה היא, ותנן: אם התחילו אין מפסיקין. ואמר רבי חנינא: משיטיר חגורו! י ע"א

- התם - לא שכיחא שכרות, הכא - שכיחא שכרות.
- אי נמי: במנחה: כיון דקביעא לה זימנא - מירתת ולא אתי למפשע; ערבית: כיון דכולא ליליא זמן ערבית - לא מירתת ואתי למפשע.

מתקיף לה רב ששת: טריחותא למיסר המיינייה? ועוד, ליקו הכי וליצלי!

- משום שנאמר: "הכון לקראת אלהיך ישראל".
- רבא בר רב הונא רמי פוזמקי<sup>ו</sup> ומצלי, אמר: "הכון לקראת" וגו'.
- רבא שדי גלימיה<sup>ו</sup>, וכפר ידיה<sup>ו</sup> ומצלי. אמר: כעבדא קמיה מריה.

היכי דמי? אילימא בבור דאית ביה עשרה, ולמעלה - דדלאי ואותביה<sup>ו</sup>, ולמטה - דתתאי ואותביה<sup>ו</sup>, מה לי למעלה ומה לי למטה? הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר הוא! אלא לאו - בבור דלית ביה עשרה, וקתני עירובו עירוב, אלא: תשמיש על ידי הדחק שמה תשמיש!

- זמנין משני ליה: הוא ועירובו בכרמלית, ואמאי קרי לה רשות הרבים - לפי שאינה רשות היחיד.
- וזמנין משני ליה: הוא ברשות הרבים ועירובו בכרמלית, ורבי היא; דאמר: כל דבר שהוא משום שבות - לא גזרו עליו בין השמשות.

ולא תימא דחויי קא מדחינא לך, אלא דוקא קאמינא לך.

דתנן: אם היה רקק מים, ורשות הרבים מהלכת בו - הזורק לתוכה ארבע אמות חייב. וכמה הוא רקק מים? פחות מעשרה טפחים. ורקק מים שרשות הרבים מהלכת בו - הזורק לתוכה ארבע אמות חייב.

בשלמא רקק רקק תרי זימני - חד בימות החמה, וחד בימות הגשמים. וצריכא: דאי אשמעינן בימות החמה - דעבידי אינשי לקרורי נפשיהו, אבל בימות הגשמים - אימא לא.

ואי אשמעינן בימות הגשמים - אגב דמטניף מקרי ונחית, אבל בימות החמה - לא, צריכא.

אלא הילוך תרי זימני למה לי? אלא לאו שמע מינה: הילוך על ידי הדחק - שמייה הילוך, תשמיש על ידי הדחק - לא שמייה תשמיש, שמע מינה.

אמר רב יהודה: האי זירזא דקניו<sup>ו</sup>, רמא וזקפיה רמא וזקפיה<sup>ו</sup> - לא מיחייב עד דעקר ליה.

המשך ביאור הברייתא דלעיל דף ו ע"א:

אמר מר: אדם עומד על האסקופה - נוטל מבעל הבית ונותן לו, נוטל מעני ונותן לו.

האי אסקופה מאי?

- אילימא אסקופת רשות הרבים, נוטל מבעל הבית?! הא מפיך מרשות היחיד לרשות הרבים!
- ואלא, אסקופת רשות היחיד, נוטל מן העני?! הא קא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד!
- אלא אסקופת כרמלית, נוטל ונותן לכתחילה?! סוף סוף איסורא מיהא איתא!

אלא אסקופה מקום פטור בעלמא הוא, כגון דלית ביה ארבע על ארבע.

וכי הא דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: מקום שאין בו ארבעה על ארבעה טפחים - מותר לבני רשות היחיד ולבני רשות הרבים לכתף עליו, ובלבד שלא יחליפו.

המשך ביאור הברייתא:

אמר מר: ובלבד שלא יטול מבעל הבית ונותן לעני, מעני ונותן לבעל הבית. ואם נטל ונתן - שלשתן פטורין.

לימא תיהוי תיובתא דרבא?! דאמר רבא: המעביר חפץ מתחילת ארבע לסוף ארבע ברשות הרבים, אף על פי שהעבירו ט ע"א דרך עליו<sup>ו</sup> - חייב!

התם לא נח, הכא נח.

המשך ביאור הברייתא:

אחיים אומרים: אסקופה משמשת שתי רשויות, בזמן שהפתח פתוח - כלפנים, פתח נעול - כלחוץ.

קושיא: ואף על גב דלית ליה לחי? והאמר רב חמא בר גוריא אמר רב: תוך הפתח - צריך לחי אחר להתירו!

תירוץ אפשרי דחיינת: וכי תימא: דלית ביה ארבעה על ארבעה, והאמר רב חמא בר גוריא אמר רב: תוך הפתח, אף על פי שאין בו ארבעה על ארבעה - צריך לחי אחר להתירו!

אמר רב יהודה אמר רב: הכא באיסקופת מבוי עסקינן, חציו מקורה וחציו שאינו מקורה, וקירוי כלפי פנים; פתח פתוח - כלפנים, פתח נעול - כלחוץ.

רב אשי אמר: לעולם באיסקופת בית עסקינן, וכגון שקירה בשתי קורות שאין בזו ארבעה ואין בזו ארבעה, ואין בין זו לזו שלשה, ודלת באמצע; פתח פתוח - כלפנים, פתח נעול - כלחוץ.

המשך ביאור הברייתא:

ואם היתה איסקופה גבוהה עשרה ורחבה ארבעה - הרי זו רשות לעצמה.

מסייע ליה לרב יצחק בר אבדימי. דאמר רב יצחק בר אבדימי, אומר היה רבי מאיר: כל מקום שאתה מוצא שתי רשויות והן רשות אחת, כגון עמוד ברשות היחיד גבוה עשרה ורחב ארבעה - אסור לכתף עליו, גזירה משום תל

ברשות הרבים. ט ע"ב

דדלאי ואותביה - שהגביה והנמו. דתתאי - שהורידו. זירזא דקניו - חפילה של קניס ארוכיס. רמא וזקפיה רמא וזקפיה - לא נטלו כולו מן הקרקע, אלא זקפו והפילו, וחזק חקפו לקחיה השני והפילו, וכך העבירו ד"א בריה"ר. דרך עליו - מעל ראשו, דהיינו למעלה מ"י שהוא מקום פטור. בן אלעשה - כמו תספורת של כ"ג, שלא היה מספר ראשו לנמרי, אלא מניח קפת מכל שעה, כדי שיהא ראשו של זה צד עיקרו של זה. הזוג - של מספריים. מעפרות - סודה, שלא יפול השער על בגדיו. משיערה - משיסיר סידורו מראשו, שהוא ראשון להפסדת בגדיו. משיקשור צמי וזועותיו בין כתפיו. הא לן והא להו - בני צבל היו מוגרים את עלמם בחוץ, וכשאוכלים מתירים עלמם קודם נטי; ובני ארץ ישראל לא היו נוהגין כן. רמי פוזמקי - נועל נעלי בד חשובות. שדי גלימיה - משליך אדרתו מעליו, שלא יראה חשבו. פכר ידיה - חושך ידיו בצלצוצותיו, כאלם המלעטער מאמת רבו.

**אמר רב אשי:** חזינא ליה לרב כהנא:

- כי איכא צערא בעלמא - שדי גלימיה, ופכר ידיה ומצלי; **אמר:** כעבדא קמי מריה.
- כי איכא שלמא - לביש ומתכסי ומתעטף ומצלי, **אמר:** "הכוף לקראת אלהיך ישראל".

**רבא** חזייה לרב המנונא דקא מאריך בצלותיה. **אמר:** מניחין חיי עולם, ועוסקים בחיי שעה! **והוא סבר:** זמן תפלה לחוד, וזמן תורה לחוד.

**שנא:** **רבי ירמיה** הוה יתיב קמיה **דרבי זירא**, והוה עסקי בשמעתא. נגה לצלווי, והוה קא מסרהבי **רבי ירמיה**. קרי עליה **רבי זירא:** "מסיר אזנו משמע תורה, גם תפלתו תועבה".

מאימתי התחלת דין? **רבי ירמיה ורבי יונה**, **חד אמר:** משיתעטפו הדיינין, **וחד אמר:** משיפתחו בעלי דינים. ולא פליגי. הא - דעסקי ואתו בדינא, הא - דלא עסקי ואתו בדינא.

**רב אמר ורב אשי** הוה יתיב וגרסי ביני עמודי, וכל שעתא ושעתא הוה טפחי אעיברא דדשא ואמרי: אי איכא דאית ליה דינא - ליעול ולית.

**רב חסדא ורבה בר רב הונא** הוה יתיב בדינא כולי יומא, הוה קא חליש לבייהו. **תנא להו רב חייא בר רב מדפתי:** "ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב". וכי תעלה על דעתך שמשעה יושב ודן כל היום כלו? תורתו מתי נעשית? אלא לומר לך, כל דין שדן דין אמת לאמיתו, אפילו שעה אחת - מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית. כתיב הכא: "ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב", וכתיב התם: "יהי ערב ויהי בקר יום אחד".

עד מתי יושבין בדין? **אמר רב ששת:** עד זמן סעודה. **אמר רב חמא:** מאי קרא? דכתיב: "אי לך ארץ שמלכך נער, ושריך בבקר יאכלו"; "אשריך ארץ שמלכך בן אורים, ושריך בעת יאכלו, בגבורה ולא בשתי" - בגבורה של תורה, ולא בשתייה של יין.

**תנו רבנן:** שעה ראשונה - מאכל לודים, שניה - מאכל לסטים, שלישית - מאכל יורשין, רביעית - מאכל פועלים, חמישית - מאכל כל אדם. איני? **והאמר רב פפא:** רביעית זמן סעודה לכל אדם!  
 • אלא, רביעית - מאכל כל אדם, חמישית - מאכל פועלים, ששית - מאכל תלמידי חכמים. מכאן ואילך - כזורק אבן לחמתו.  
 • **אמר אבבי:** לא אמרו, אלא דלא טעים מידי בצפרא, אבל טעים מידי בצפרא - לית לן בה.

**אמר רב אדא בר אהבה:** מתפלל אדם תפלתו בבית המרחץ. **מיתיבי:** הנכנס לבית המרחץ:

- מקום שבני אדם עומדין לבושיין - יש שם מקרא ותפלה, ואין צריך לומר שאילת שלום. ומניח תפילין, ואין צריך לומר שאינו חולץ.
- מקום שבני אדם עומדים ערומים ולבושיין - יש שם שאילת שלום, ואין שם מקרא ותפלה. ואינו חולץ תפילין, ואינו מניח לכתחלה.
- מקום שבני אדם עומדין ערומים - אין שם שאילת שלום, ואין צריך לומר מקרא ותפלה. וחולץ תפילין, ואין צריך לומר שאינו מניח!
- **כי קאמר רב אדא בר אהבה,** במרחץ שאין בו אדם.

**והא אמר רבי יוסי בר חנינא:** מרחץ שאמרו - אף על פי שאין בו אדם; בית הכסא שאמרו - אף על פי שאין בו צואה!

- אלא: **כי קאמר רב אדא** - בחדתי.
- **והא מבעיא בעא ליה רבינא:** הזמינו לבית הכסא מהו? יש זימון או אין זימון? ולא איפשטיא ליה; לאו הוא הדין למרחץ?!
- לא, דילמא **יע"ב** שאני בית הכסא דמאיס.

אין שם שאילת שלום. **מסייע** ליה לרב המנונא משמיה **דעולא**, **דאמר:** אסור לאדם שיתן שלום לחבירו בבית המרחץ, משום שנאמר: "ויקרא לו ה' שלום".

אלא מעתה, 'הימנותא' נמי אסור למימר בבית הכסא, דכתיב: "האל הנאמן!" וכי תימא: הכי נמי,

**א** **והאמר רבא בר מחסיה** **אמר רב חמא בר גוריא** **אמר רב:** שרי למימר הימנותא בבית הכסא!

- התם - שם גופיה לא איקרי הכי, דמתרגמינן 'אלהא מהימנא', הכא - שם גופיה איקרי שלום דכתיב: "ויקרא לו ה' שלום".

**ב.**

**ואמר רבא בר מחסיה** **אמר רב חמא בר גוריא** **אמר רב:** הנותן מתנה לחבירו - צריך להודיעו, שנאמר: "לדעת כי אני ה' מקדשכם".

**תניא נמי הכי:** "לדעת כי אני ה' מקדשכם". אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: מתנה טובה יש לי בבית גזני ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל - לך והודיעם.

מכאן **אמר רבן שמעון בן גמליאל:** הנותן פת לתינוק - צריך להודיע לאמו. מאי עביד ליה? **אמר אבבי:** שאיף ליה משחא, ומלי ליה כוחלא.

והאידינא דחיישין לכשפים מאי? **אמר רב פפא:** שאיף ליה מאותו המין. איני? **והאמר רב חמא ברבי חנינא:** הנותן מתנה לחבירו - אין צריך להודיעו, שנאמר: "ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו!"

- לא קשיא, הא - במילתא דעבידא לאגלויי, הא - במילתא דלא עבידא לאגלויי.

והא שבת דעבידא לגלויי! מתן שכרה לא עביד לגלויי.

**רב חסדא** הוה נקיט בידיה תרתי מתנתא דתורא. **אמר:** כל מאן דאתי ואמר לי שמעתתא חדתא משמיה **דרב**, יהיבנא ליה ניהליה.

**אמר לו רבא בר מחסיה, הכי אמר רב:** הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו, שנאמר: "לדעת כי אני ה' מקדשכם". יהבה ניהליה.

**אמר:** חביבין עלך שמעתתא **דרב** כולי האי?! **אמר ליה:** אין. **אמר ליה:** היינו **דאמר רב:** מילתא אלבישיהו יקירא. **אמר ליה:** **אמר רב הכי!** בתרייתא עדיפא לי מקמייתא! ואי הוה נקיטנא אחריתי - יהיבנא לך.

**ג.**

**ואמר רבא בר מחסיה** **אמר רב חמא בר גוריא** **אמר רב:** לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילתו שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו - נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים.

**ד.**

**ואמר רבא בר מחסיה** **אמר רב חמא בר גוריא** **אמר רב:** לעולם יחזר אדם וישב בעיר ששיבתה קרובה; שמתוך ששיבתה קרובה, עונותיה מועטין. שנאמר: "הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה, והיא מצער".

מאי קרובה? אילימא קרובה דמיקרבא וזוטא, והא קא חזו לה! אלא, מתוך ששיבתה קרובה - עונותיה מוצערין.

**אמר רבי אבין:** מאי קרא? דכתיב: "אמלטה נא שמה" - נ"א בגימטריא חמשין וחד הוי. ושל סודם חמישים ושתים; ושלותה **יא ע"א** עשרים ושש, דכתיב: "שתים עשרה שנה עברו את כדלעומר, ושלש עשרה שנה נרדו, ובארבע עשרה שנה" וגו'.

**ה.**

**ואמר רבא בר מחסיה** **אמר רב חמא בר גוריא** **אמר רב:** כל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת - לסוף חרבה, שנאמר: "לרויכם את בית אלהינו, ולהעמיד את ארבותינו". והני מילי בבתי, אבל בקשקושי ואבורורי - לית לן בה.

**אמר רב אשי:** אנא עבדי למתא מחסיה דלא חרבה. והא חרבה! מאותו עון לא חרבה.

**ו.**

**ואמר רבא בר מחסיה** **אמר רב חמא בר גוריא** **אמר רב:** תחת ישמעאל, ולא תחת נכרי; תחת נכרי, ולא תחת חבר; תחת חבר, ולא תחת תלמיד חכם; תחת תלמיד חכם, ולא תחת יתום ואלמנה.

**ז.**

**ואמר רבא בר מחסיה** **אמר רב חמא בר גוריא** **אמר רב:** כל חולי, ולא חולי מעים; כל כאב, ולא כאב לב; כל מיחוש, ולא מיחוש ראש; כל רעה, ולא אשה רעה.

**ח.**

**ואמר רבא בר מחסיה** **אמר רב חמא בר גוריא** **אמר רב:** אם יהיו כל הימים דיו, ואגמים קולמוסים, ושמים יריעות, וכל בני אדם לבלרין - אין מספיקים לכתוב חללה של רשות. מאי קראה? **אמר רב משרשיא:** "שמים לרום וארץ לעמק, ולב מלכים אין חקר".

נגה - איחל. מסרהב - ממנה לנמוד. עמודי זיהמ"ד. עיברא דדשא - צריס הדלת. מלכך - דינק. לודים - אומה של אוכלי ארס. לחמת יין; אינו מועיל ואינו מויק. הימנותא - היו אומרים 'אמונה' כדי לאמת את דבריהם. מהימנא היינו מואר. שאיף - ימרו לו שמן צין עיניו, כדי שמשאלנו אמו. ומלי ליה - או יתן כחול סביב עיניו. לכשפים - שמשדנו שכספו. מאותו המין שנתן לו. מתנתא דתורא - מתנות כהונה של זרוע לחיים וקייבה. מילתא - מעיל, דמיו יקריס למי שרגיל ללבושו. כלומר לפי שאתה תלמידו של רב ורגיל בשמועמיו, אתה מחזר אחריהן. מילת - זמר משוכת. קשקושי ואבורוי - גגות של ציריות ומגדלים, שאין משמשים כהם. אנא עבדי - מנעתי מהם מלהגביה בתייהם יותר מזהכ"ל. תחת ישמעאל - לשמשו. נכרי - אדומי. חבר - אומה מצני פרס. ת"ח - אם יקייטנו יענישנו, וכן יתום ואלמנה מפני שדמעמן מנאיה. חללה של רשות - עומק לב המלכות; שהיא צריכה להיות לה לב ציוס אחד לכמה מדינות - למס הקצוב, ולכמה מלחמות, ולכמה משפטים.

- ט. תני חדא:** לא יצא הזב בכיסו<sup>ו</sup>, ואם יצא - פטור אבל אסור. **ותניא אידך:** לא יצא, ואם יצא - חייב חטאת!
- **אמר רב יוסף:** לא קשיא, הא - **רבי מאיר**, הא - **רבי יהודה**.
- קושיא:** **אמר ליה אביי:** אימור דשמעת ליה **לרבי מאיר** - במידי דלאו היינו אורחיה, במידי דהיינו אורחיה מי שמעת ליה!?
- הוכחה:** דאי לא תימא הכי, אלא מעתה, הדיוט שחקק קב בבקעת<sup>ו</sup> בשבת, **לרבי מאיר** הכי נמי דלא מחייב!?
- **אלא אמר רב המנוא:** לא קשיא, כאן - בזב בעל שתי ראיות, כאן - בזב בעל שלש ראיות.
- קושיא ותירוץ:** מאי שנא זב בעל שתי ראיות דחייב? דמיבעי ליה לבדיקה. זב בעל שלש נמי מיבעי ליה לספירה!
- לא נצרכא אלא לבו ביום.

**קושיא:** והא מיבעי ליה כדי שלא יטנפו כליו!

- תירוץ:** **אמר רבי זירא:** האי תנא הוא דאמר: כל אצולי טינוף<sup>ו</sup> - לא קא חשיב. **דתנן:** הכופה קערה על הכותל:
- אם בשביל שתודח הקערה - הרי זה ביכי יותן;
  - אם בשביל **יב ע"א** שלא ילקה הכותל - אינו ביכי יותן.
- קושיא:** מי דמי! התם - לא קא בעי להו להני משקין כלל, הכא - קא בעי להו להאי כיס לקבולי ביה זיבה!
- סיומ הקושיא ותירוץ:** הא לא דמיא אלא לסיפא: עריבה שירד דלף לתוכה:
- מים הניתזין והנצפין - אינן בכי יותן;
  - ושבתוכה - הרי זה בכי יותן.
- **אלא אביי ורבא דאמרי תרווייהו:** לא קשיא, הא - **רבי יהודה**<sup>ו</sup>, והא - **רבי שמעון**.

**תני דבי רבי ישמעאל:** יוצא אדם בתפילין בערב שבת עם חשיכה. מאי טעמא? כיון דאמר **רבה בר רב הונא:** חייב אדם למשמש בתפילין כל שעה ושעה; קל וחומר מציץ: מה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת - אמרה תורה: "ויהיה על מצולו תמיד" - שלא יסיח דעתו ממנו; תפילין שיש בהן אזכרות הרבה - על אחת כמה וכמה! הלכך, מידיכר דכיר להו.

**תניא:** חנניא אומר: חייב אדם למשמש בבגדו ערב שבת עם חשכה. **אמר רב יוסף:** הלכתא רבתי לשבת<sup>ו</sup>.

**לא יפלה את כליו כו'.**

**איבעיא להו:** לא יפלה את כליו ביום - שמא יהרוג, ורבי אליעזר היא. **דתניא:** **אמר רבי אליעזר:** ההורג כינה בשבת - כאילו הורג גמל. ולא יקרא לאור הנר - שמא יטה. או דילמא, תרווייהו שמא יטה?

**תא שמע:** אין פולין, ואין קורין לאור הנר. מי אלימא ממתניתין!?

**תא שמע:** אין פולין לאור הנר, ואין קורין לאור הנר; אלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון. שמע מינה: דתרווייהו שמא יטה, שמע מינה.

**אמר רב יהודה אמר שמואל:** אפילו להבחין בין בגדו לבגדי אשתו.

- **אמר רבא:** לא אמרן אלא דבני מחוזא<sup>ו</sup>, אבל דבני חקליתא<sup>ו</sup> - מידע ידעי.
- ודבני מחוזא נמי לא אמרן אלא דזקנות<sup>ו</sup>, אבל דילדות<sup>ו</sup> - מידע ידעי.

**תנו רבנן:** אין פולין ברשות הרבים - מפני הכבוד.

כיוצא בו **אמר רבי יהודה:** ו**אמרי לה, רבי נחמיה:** אין עושין אפיקטויזין<sup>ו</sup> ברשות הרבים - מפני הכבוד.

**תנו רבנן:**

א. המפלה את כליו - מולל<sup>ו</sup> זורק, ובלבד שלא יהרוג.

ב. **אבא שאול אומר:** נוטל זורק, ובלבד שלא ימלול.

**אמר רב הונא:** הלכה: מולל זורק; וזהו כבודו, ואפילו בחול.

**רבה** מקטע להו<sup>ו</sup>, **ורב ששת** מקטע להו. **רבא** שדי להו לקנא<sup>ו</sup> דמיא.

**אמר להו רב נחמן** לבנתיה: קטולין, ואשמעינן לי קלא דסנוותי<sup>ו</sup>.

**עורות** - פסולת הפשתן. **עיגלא תילתא** - שלשי לנטון, שהוא משוחז. **ולא יפלה** - לא יעבר כניס מנגדיו. **קיסם** - כעין פרגל. **סורק הבגדים**, היה קושר את הקוליס שמהם עשוי המסרק, בחוט. **אירא** - מחיכת למר שנו סומם האורג את קנה חוט הערב. **בכיסו** הקשור לפי האמה לקבל את זובו. **שחקק** מדת קב בבקעת של עץ. כל דבר שגא להניל מטינוף. **הא רבי יהודה** האומר: מלאכה שאינה כריכה לגופה - מייד. **הלכתא רבתי** - יש בהלכה זו דבר גדול, להפרישו מאיסור שבת. **בני מחוזא** - מפונקים ואינם עושים מלאכה, ובגדיהם רחבים כשל אשה. **בני חקליתא** - בני הכפרים נגדיהם כרים. **דזקנות** - כרים נמקת כשל בני מחוזא. **דילדות** - רחמים הדכה ואינם אף כשל בני מחוזא. **אפיקטויזין** - שמית משקה הגורם להקאה. **מולל** - להמיס כחן. **מקטע** - הורגן. **קנא** - ספל. **קלא דסנוותי** - קול שגאלי כשהם ממים.

## ט.

**ואמר רבא בר מחסיה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב:** יפה תענית לחלום כאש לנעורת<sup>ו</sup>.

• **אמר רב חסדא:** ובו ביום.

• **ואמר רב יוסף:** אפילו בשבת.

**רב יהושע בריה דרב אידי** איקלע לבי **רב אשי**, עבדי ליה עיגלא תילתא<sup>ו</sup>. אמרו ליה: לטעום מר מידי! **אמר להו:** בתענית יתיבנא. אמרו ליה: ולא סבר ליה מר להא **דרב יהודה**, **דאמר רב יהודה:** לזה אדם תעניתו ופורע?!

**אמר להו:** תענית חלום הוא; **ואמר רבא בר מחסיה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב:** יפה תענית לחלום כאש לנעורת. **ואמר רב חסדא:** ובו ביום. **ואמר רב יוסף:** אפילו בשבת.

**ואם התחילו אין מפסיקין. מפסיקין לקריאת שמע.**

הא תנא ליה רישא אין מפסיקין!

סיפא אתאן לדברי תורה. **דתניא:** חברים שהיו עוסקין בתורה - מפסיקין לקריאת שמע, ואין מפסיקין לתפלה.

**אמר רבי יוחנן:** לא שנו, אלא כגון **רבי שמעון בן יוחי וחביריו**, שתורתן אומנותן; אבל כגון אנו - מפסיקין לקריאת שמע ולתפלה.

**והתניא:** כשם שאין מפסיקין לתפלה - כך אין מפסיקין לקריאת שמע!

• כי תני ההיא - בעיבור שנה. **דאמר רב אדא בר אבהב:** וכן **תנו סבי דהגרוניא:** **אמר רבי אלעזר בר צדוק:** כשהיינו עוסקין בעיבור השנה ביבנה - לא היינו מפסיקין לא לקריאת שמע ולא לתפלה.

## משנה

- לא יצא החייט במחטו סמוך לחשכה - שמא ישכח ויצא;
- ולא הלבדר בקולמוסו.
- ולא יפלה את כליו<sup>ו</sup>, ולא יקרא לאור הנר.

**באמת אמרו:** החזן רואה היכן תינוקות קוראין, אבל הוא לא יקרא.

כיוצא בו: לא יאכל הזב עם הזבה, מפני הרגל עבירה.

## גמרא

**תנן התם:** לא יעמוד אדם ברשות היחיד, וישתה ברשות הרבים; ברשות הרבים, וישתה ברשות היחיד. אבל אם הכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה - מותר. **יא ע"ב** וכן בגת.

**איבעיא להו:** כרמלית מאי?

א. **אמר אביי:** היא היא.

ב. **רבא אמר:** היא גופה גזירה, ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה!?

(א) **אמר אביי:** מנא אמינא לה? **דקתני:** וכן בגת. מאי גת? אי רשות היחיד - תנינא, אי רשות הרבים - תנינא, אלא לאו - כרמלית.

(ב) **רבא אמר:** וכן בגת - לענין מעשר.

**וכן אמר רב ששת:** וכן בגת - לענין מעשר, **דתנן:**

(א) שותין על הגת, בין על החמין בין על הצונן, ופטור, **דברי רבי מאיר**.

(ב) **רבי אלעזר ברבי צדוק** מחייב.

(ג) **וחכמים אומרים:** על החמין - חייב; על הצונן - פטור, מפני שהוא מחזיר את המותר.

**תנן:** לא יצא החייט במחטו סמוך לחשיכה, שמא ישכח ויצא. מאי לאו דתחובה לו בבגדו!?

• לא, דנקיט ליה בידיה.

**תא שמע:** לא יצא החייט במחטו התחובה לו בבגדו, מאי לאו בערב שבת!?

• לא, כי תניא ההיא - בשבת.

**והתניא:** לא יצא החייט במחטו התחובה בבגדו, בערב שבת עם חשיכה!

• הא מני? **רבי יהודה** היא, **דאמר:** אומן דרך אומנתו - חייב. **דתניא:**

א. לא יצא החייט במחטו התחובה לו בבגדו, ולא נגר בקיסם<sup>ו</sup> שבאזנו, ולא סורק במשיחה<sup>ו</sup> שבאזנו, ולא גרדי באירא<sup>ו</sup> שבאזנו, ולא צבע בדוגמא שבצוארו, ולא שולחני בדינר שבאזנו. ואם יצא - פטור, אבל אסור, **דברי רבי מאיר**.

ב. **רבי יהודה אומר:** אומן דרך אומנתו - חייב, שאר כל אדם - פטור.

**באמת אמרו החזן כו'.**

והאמרת רישא רואה, מאי לאו לקרות? לא, לסדר ראשי פרשיותיו.

וכן אמר רבה בר שמואל: אבל מסדר הוא ראשי פרשיותיו.

וכולה פרשה לא? **יג ע"א מיתבי**: רבן שמעון בן גמליאל אומר: התינוקות

של בית רבן היו מסדרין פרשיות וקורין לאור הנר!

• **אי בעית אימא**: ראשי פרשיותיו.

• **ואי בעית אימא**: שאני תינוקות, הואיל ואימת רבן עליהן לא אתי לאצלו.

**כיצא בו לא יאכל הזב.**

**תניא**: רבי שמעון בן אלעזר אומר: בוא וראה עד היכן פרצה טהרה בישראל,

שלא שנינו: לא יאכל הטהור עם הטמאה; אלא: לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה. כיצא בו: לא יאכל זב פרוש עם זב עם הארץ, שמא ירגילנו אצלו.

**קושיא ותירוץ**: וכי מרגילו אצלו מאי הוי?

• אלא אימא: שמא יאכילנו דברים טמאין.

**קושיא ושני תירוץ**: אטו זב פרוש לאו דברים טמאין אכיל?

• **אמר אביי**: גזירה שמא יאכילנו דברים שאינן מתוקנין.

• **ורבא אמר**: רוב עמי הארץ מעשרין הן. אלא, שמא יהא רגיל אצלו, ויאכילנו דברים טמאין בימי טהרתו.

**איבעיא להו**: נדה, מהו שתישן עם בעלה, היא בבגדה והוא בבגדו?

**א.**

**אמר רב יוסף: תא שמע:**

א. העוף עולה עם הגבינה, על השלחן ואינו נאכל, **דברי בית שמאי**.

ב. **בית הלל אומרים**: לא עולה ולא נאכל.

**דמיה**: שאני התם, דליכא דיעות.

**הוכחה**: הכי נמי מסתברא, דהיכא דאיכא דיעות שאני, **דקתני סיפא: רבן**

**שמעון בן גמליאל אומר**: שני אכסניים אוכלין על שלחן אחד, זה אוכל בשר

וזה אוכל גבינה - ואין חוששין.

**פירכא**: ולא אתמר עלה: **אמר רב חנין בר אמי אמר שמואל**: לא שנו, אלא

שאין מכירין זה את זה, אבל מכירין זה את זה - אסורים. והני נמי - מכירין זה את זה נינהו.

**דמיה הפירכא**: הכי השתא! התם - דיעות איכא, שינוי ליכא. הכא - איכא דיעות ואיכא שינוי.

**ב.**

**איכא דאמרי: תא שמע: רבן שמעון בן גמליאל אומר**: שני אכסניים אוכלין

על שלחן אחד, זה בשר וזה גבינה. **ואתמר עלה: אמר רב חנין בר אמי אמר**

**שמואל**: לא שנו אלא שאין מכירין זה את זה, אבל מכירין זה את זה - אסור.

והני נמי - מכירין זה את זה נינהו.

**דמיה**: התם - דיעות איכא, שינוי ליכא, הכא - איכא דיעות ואיכא שינוי.

**תא שמע**: לא יאכל הזב עם הזבה משום הרגל עבירה.

**דמיה**: הכי נמי, דיעות איכא, שינוי ליכא.

**תא שמע**: "ואל ההרים לא אכלו", וענינו לא נשא אל גלולי בית ישראל, ואת אשת רעהו

לא טמא, ואל אשה נדה לא יקרב". מקיש אשה נדה לאשת רעהו. מה אשת רעהו -

הוא בבגדו והיא בבגדה, אסור; אף אשתו נדה - הוא בבגדו והיא בבגדה, אסור.

שמע מינה.

**ופליגא דרבי פדת, דאמר רבי פדת**: לא אסרה תורה אלא קורבה של גלוי

עריות בלבד, שנאמר: "איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה".

**עולא**, כי הוי אתי מבי רב, הוה מנשק להו לאחוותיה אבי חדייהו. **ואמרי לה**:

אבי ידיהו.

ופליגא דידיה אדידיה, **דאמר עולא**: אפילו שום קורבה - אסור, משום: לך לך

אמרי נזירא סחור סחור, לכרמא לא תקרב.

**תניא**: רבי שמעון בן אלעזר אומר: אין הורגין את המאכולת בשבת, דברי

בית שמאי. **ובית הלל** מתירין.

וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבן שמעון בן גמליאל:

• אין משדכין את התינוקות לארס;

• ולא את התינוק ללמדו ספר, וללמדו אומנות.

• ואין מנחמין אבלים,

• ואין מבקרין חולין בשבת, **דברי בית שמאי**. **ובית הלל** מתירין.

**תנו רבנן:**

א. הנכנס לבקר את החולה אומר: שבת היא מלועוק, ורפואה קרובה לבא.

ב. **ורבי מאיר אומר**: יכולה היא שתרחם. **יב ע"ב**

ג. **רבי יהודה אומר**: המקום ירחם עליך ועל חולי ישראל.

ד. **רבי יוסי אומר**: המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל.

ה. **שבנא איש ירושלים**, בכניסתו אומר: שלום. וביציאתו אומר: שבת היא

מלועוק, ורפואה קרובה לבא, ורחמיו מרובין, וְשָׁבְתָהּ בְשָׁלוֹם.

כמאן אזלא הא דאמר רבי חנינא: מי שיש לו חולה בתוך ביתו - צריך שיערבנו

בתוך חולי ישראל? כמאן? **כרבי יוסי**.

**ואמר רבי חנינא**: בקושי התירו לנחם אבלים ולבקר חולים בשבת.

**אמר רבה בר בר חנה**: כי הוה אזלינן בתריה **דרבי אלעזר** לשיולי בתפיחה.

זימנין אמר: המקום יפקדך לשלום, וזימנין אמר: רחמנא ידכרינך לשלם.

**קושיא ותירוץ**: היכי עביד הכי? **והאמר רב יהודה**: לעולם אל ישאל אדם צרכיו

בלשון ארמית! **ואמר רבי יוחנן**: כל השואל צרכיו בלשון ארמית - אין מלאכי

השרת נזקקין לו, שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמית!

• שאני חולה, דשכינה עמו. **דאמר רב ענן אמר רב**: מנין ששכינה סועד את החולה? שנאמר: "ה' יסעדרנו על ערש דיו".

**תניא נמי הכי**: הנכנס לבקר את החולה - לא ישב לא על גבי מטה, ולא על

גבי כסא, אלא מתעטף ויושב לפניו, מפני ששכינה למעלה מראשותיו של חולה, שנאמר: "ה' יסעדרנו על ערש דיו".

**ואמר רבא אמר רבין**: מנין שהקדוש ברוך הוא זן את החולה? שנאמר: "ה' יסעדרנו על ערש דיו".

**ולא יקרא לאור הנר.**

**אמר רבה**: אפילו גבוה שתי קומות, ואפילו שתי מרדעות, ואפילו עשרה

בתים זו על גב זו.

חד הוא דלא ליקרי, הא תרי - שפיר דמי.

**והתניא**: לא אחד ולא שנים!

• **אמר רבי אלעזר**: לא קשיא, כאן - בענין אחד, כאן - בשני ענינים.

**אמר רב הונא**: ובמדורה - אפילו עשרה בני אדם אסור.

**אמר רבא**: אם אדם חשוב הוא - מותר.

**מיתבי**: לא יקרא לאור הנר שמא יטה; **אמר רבי ישמעאל בן אלישע**: אני אקרא ולא אטה. פעם אחת קרא ובקש להטות. **אמר**: כמה גדולים דברי

חכמים, שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר!

**רבי נתן אומר**: קרא והטה וכתב על פנקסו: אני **ישמעאל בן אלישע** קריתי והטיתי נר בשבת. לכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמנה.

• **אמר רבי אבא**: שאני **רבי ישמעאל בן אלישע**, הואיל ומשים עצמו על דברי תורה כהדיוט.

**תני חדא**: שמש בודק כוסות וקערות לאור הנר. **ותניא אידך**: לא יבדוק!

• לא קשיא, כאן - בשמש קבוע, כאן - בשמש שאינו קבוע.

• **ואי בעית אימא**: הא והא בשמש קבוע. ולא קשיא, הא - בדמשחא, והא בדנפטא.

**איבעיא להו**: שמש שאינו קבוע, בדמשחא מהו?

א. **אמר רב**: הלכה ואין מורין כן.

ב. **ורבי ירמיה בר אבא אמר**: הלכה ומורין כן.

**רבי ירמיה בר אבא** איקלע לבי **רב אסי**. קם שמעיה, קא בדיק לנהורא

דשרגא.

אמר ליה דביתהו: ומר לא עביד הכי! אמר לה: שבקיה, כרביה סבירא ליה.

**מאכולת** - כינה, לשיולי בתפיחה - לשאול בשלומי של חולה. **שתי קומות** - של גובה אדם. **מרדעת** - מלמד הבקר. **שמש קבוע** לא יבדוק מפני שאימת רבו עליו, ויבדוק יפה. **בדנפטא** - של נפט מסריח ולא יבוא להטות. **שמעיה** - שמשו שאינו קבוע דר' ירמיה. **ראשי פרשיותיו** - שמוך שראש הפרשה שגורה בפיו, הוא טכר בטולה למחר בקריאת המורה, ומסייע בלחש לשבעת העולים, בנקודות וטעמים. **לאצלוי** - להטות הנר. **ואל ההרים** - מדובר בלידק שלא הולך להתפרנס מזכות אבות. **גילוי עריות** - תשמיש, ומדריגת אפי' קריוב בשר, והיא צננדה אפי' מדריגת גלוי גרוינן. **אבי חדייהו** - על חזיהן. **אומרים למיר: לך לך** - לך מן מקומו ללכת, ולא דרך הכסס.

מאי קבע?

**אמר אביי:** שהיו אומרים: לא אלו מטהרין - אלא אלו ואלו מטהרין.

**אמר ליה רבא:** מאי נפקא מינה? הא קא טבלי בהנך!

**אלא אמר רבא:** שהיו אומרים לא אלו מטהרין - אלא אלו מטהרין.

'וטהור שנפלו על ראשו ורובו שלשה לוגין מים שאובין'. מאי טעמא גזרו ביה

רבנן טומאה?

דאי לא הא, לא קיימא הא.

'וספר'. מאי טעמא גזרו ביה רבנן טומאה?

**אמר רב מרשיא:** שבתחלה היו מצניעין את אוכלין דתרומה אצל ספר

תורה, ואמרו: האי קדש והאי קדש. כיון דקחו דקאתו לידי פסידא, גזרו ביה

רבנן טומאה.

'והידים'. מפני שהידים עסקניות הן.

**תנא:** אף ידים הבאות מחמת ספר - פוסלות את התרומה, משום **זרבי פרנך**.

**דאמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן:** האוחז ספר תורה ערום - נקבר ערום.

ערום סלקא דעתך? **אלא אמר רבי זירא:** ערום בלא מצות.

בלא מצות סלקא דעתך? **אלא אימא:** ערום בלא אותה מצוה.

הי גזור ברישא? אילימא הא גזור ברישא, **יד ע"ב** כיון דהך גזור ברישא הא תו

למה לי?

• אלא, הך גזור ברישא, והדר גזור בכולהו ידים.

**בימי ליבונד** - ספירת שבעה נקיים מציבה, וליבשת לגניס. **דבר אחר** - תשמיש. **שלא נשא בעלין פנים לתורה** להחמיר על ענינו. **מטה חדא** - ללא קירוב נשר. **מחבבין את הניסים**, כשנגאלים מן הצרות. **אין אנו מספיקין** - לפי שהן מדירות. **אין שוטה נפגע** - כמו ששוטה אינו מכיר בפגעיו, כך אין אנו מכירים כמה נסים נאים לנו להצילנו מלמוצינו. **גרבי** - חביות שמן למאור ולנמוזות. **פוסלין** - נמגעס. **והבא** - ציוס שטנל מטומאתו **במים שאובין**. **והספר מתנין**. **לא מטמו לטמא אחרים**. **פסידא** ע"י עכברים.

**תני דבי אליהו:** מעשה בתלמיד אחד ששנה הרבה וקרא הרבה, ושימש תלמידי חכמים הרבה, ומת בחצי ימיו. והיתה אשתו נוטלת תפיליו ומחזרתם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ואמרה להם: כתיב בתורה: "כי הוא חייך ואורך ימיו". בעלי ששנה הרבה וקרא הרבה, **יג ע"ב** ושימש תלמידי חכמים הרבה, מפני מה מת בחצי ימיו? ולא היה אדם מחזירה דבר.

פעם אחת נתארחתי אצלה והיתה מסיחה כל אותו מאורע. ואמרתי לה: בתי, בימי נדוּתך מה הוא אצלך? אמרה לי: חס ושלוּם, אפילו באצבע קטנה לא נגע ב. בימי לבוניך מהו אצלך? אכל עמי, ושתה עמי, וישן עמי בקירוב בשר, ולא עלתה דעתו על דבר אחר. ואמרתי לה: ברוך המקום שהרגו, שלא נשא פנים לתורה, שהרי אמרה תורה: "ואל אשה בנדרת טומאתה לא תקרב".

**כי אתא רב דימי אמר:** מטה חדא הוא.

**במערבא אמרי:** **אמר רב יצחק בר יוסף:** סינר מפסיק בינו לבינה.

## משנה

ואלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון שעלו לבקר. נמנו ורבו **בית שמאי על בית הלל**. ושמונה עשר דברים גזרו בו ביום.

## גמרא

**אמר ליה אביי לרב יוסף:** 'אלו' תנן, או 'ואלו' תנן? 'ואלו' תנן - הני דאמרן, או 'אלו' תנן - דבעינן למימר קמן?

**תא שמע:** אין פולין לאור הנר, ואין קורין לאור הנר; ואלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון. שמע מינה: 'ואלו' תנן, שמע מינה.

**תנו רבנן:** מי כתב מגילת תענית? אמרו: **חנניה בן חזקיה וסיעתו**, שהיו מחבבין את הצרות.

**אמר רבן שמעון בן גמליאל:** אף אנו מחבבין את הצרות, אבל מה נעשה, שאם באנו לכתוב - אין אנו מספיקין.

**דבר אחר:** אין שוטה נפגע.

**דבר אחר:** אין בשר המת מרגיש באיזמל.

איני? **והאמר רב יצחק:** קשה רימה למת, כמחט בבשר החי, שנאמר: "אך בשרו עליו יכאב, ונפשו עליו האבל!"

• אימא: אין בשר המת שבחי מרגיש באיזמל.

**אמר רב יהודה אמר רב:** ברם זכור אותו האיש לטוב, ו**חנניה בן חזקיה** שמו. שאלמלא הוא נגנז ספר יחזקאל, שהיו דבריו סותרין דברי תורה. מה עשה? העלו לו שלש מאות גרבי שמן, וישב בעלייה, ודרשן.

## ושמנה עשר דבר גזרו.

מאי נינהו שמנה עשר דבר? **דתנן:** אלו פוסלין את התרומה: האוכל אוכל ראשון, והאוכל אוכל שני, והשוטה משקין טמאין, והבא ראשו ורובו במים שאובין, וטהור שנפלו על ראשו ורובו שלשה לוגין מים שאובין, והספר, והידים, והטבול יום, והאוכלים והכלים שנטמאו במשקין.

**בירוח:** מאן תנא האוכל אוכל ראשון והאוכל אוכל שני - מפסל פסלי, טמויי **יד ע"א** לא מטמו? **אמר רבה בר בר חנה:** **רבי יהושע היא. דתנן:**

**א. רבי אליעזר אומר:** האוכל אוכל ראשון - ראשון, ואוכל אוכל שני - שני, אוכל שלישי - שלישי.

**ב. רבי יהושע אומר:** האוכל אוכל ראשון ואוכל שני - שני, שלישי - שני לקודש ואין שני לתרומה, בחולין שנעשו על טהרת תרומה.

'אוכל אוכל ראשון, ואוכל אוכל שני'. מאי טעמא גזרו ביה רבנן טומאה? דזימנין דאכיל אוכלין טמאין, ושקיל משקין דתרומה ושדי לפומיה, ופסיל להו.

'שוטה משקין טמאין'. מאי טעמא גזרו ביה רבנן טומאה?

דזימנין דשתה משקין טמאין, ושקל אוכלין דתרומה ושדי לפומיה, ופסיל להו. **קושיא ותירוק:** היינו הך!

• מהו דתימא, הא - שכיחי, והא - לא שכיחי, קמשמע לן.

'והבא ראשו ורובו במים שאובין'. מאי טעמא גזרו ביה רבנן טומאה?

**אמר רב ביבי אמר רב אסי:** שבתחלה היו טובלין במי מערות מכוונסין וסרוחין, והיו נותנין עליהן מים שאובין. התחילו ועשאוּם קבע - גזרו עליהם טומאה.